

PROGRAM NAUCZANIA JĘZYKA
ANGIELSKIEGO
DLA I ETAPU EDUKACYJNEGO
SZKOŁA PODSTAWOWA
KLASY 1 – 3

zgodny z podstawą programową
obowiązującą od 1 września 2026 r.

Rozporządzenie Ministra Edukacji
z dnia **11 marca 2026 r.**
z późniejszymi zmianami

Ilona Studzińska
Arkadiusz Mędela
Magdalena Kondro
Ewa Piotrowska
Anna Sikorska
Katarzyna Komarnicka

METRYCZKA PROGRAMU:

Przedmiot: Język angielski

Typ szkoły: Szkoła podstawowa

Etap edukacyjny: I (klasy I-III szkoły podstawowej)

Liczba godzin tygodniowo: 2 godziny lekcyjne z możliwością zwiększenia do 3 lekcji tygodniowo

Całkowita liczba godzin w cyklu kształcenia: 190 godzin lekcyjnych

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	4
II. OPIS PROGRAMU	5
A. Główne założenia programu	5
B. Koncepcja pedagogiczna leżąca u podstaw programu	5
C. Warunki realizacji założeń programowych i możliwość modyfikacji programu	7
1. Sala lekcyjna i jej wyposażenie	8
2. Materiały i pomoce dydaktyczne	8
D. Charakterystyka użytkowników programu	10
1. Nauczyciele	10
2. Uczniowie	10
3. Rodzice	13
III. CELE KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA	14
A. Cele ogólne kształcenia i wychowania	14
B. Cele szczegółowe – język angielski	15
IV. TREŚCI NAUCZANIA – PRZEWIDYWANE OSIĄGNIĘCIA UCZNIĄ	16
A. Sprawności językowe	19
1. Mówienie	19
2. Słuchanie	19
3. Czytanie	20
4. Pisanie	20
B. Zasób środków leksykalno-gramatycznych	20
1. Funkcje językowe i sytuacje komunikacyjne	20
2. Słownictwo	22
3. Gramatyka	22
V. PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW PROGRAMOWYCH	24
A. Nauczanie sprawności językowych	24
1. Mówienie	24
2. Słuchanie	26
3. Czytanie	27
4. Pisanie	28
B. Nauczanie słownictwa	29
1. Ogólne techniki prezentacji słownictwa	29
2. Techniki utrwalania poznanego słownictwa	29
C. Nauczanie gramatyki	30
D. Kształcenie zintegrowane	30
E. Rozwijanie umiejętności samodzielnego uczenia się	31
F. Indywidualizacja nauczania	31
VI. OCENA OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ	33
A. Założenia pedagogiczne	33
B. Kryteria oceniania	33
VII. NAUCZANIE ZDALNE	39

I. WSTĘP

Szkoła podstawowa wspiera wszechstronny rozwój uczniów w sferze poznawczej, społecznej, emocjonalnej, etycznej i fizycznej oraz wspomaga ich w pełnej realizacji potencjału (...). Kształcenie w szkole podstawowej sprzyja kształtowaniu postawy dbałości o dobro wspólne, pielęgnowania tradycji i kultury narodowej z poszanowaniem innych kultur oraz rozwija postawy patriotyczne

Podstawa programowa kształcenia ogólnego,
Załącznik nr 1 do Rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego określa cele oraz zakres treści edukacyjnych, wyznaczając kierunki wspierania rozwoju ucznia na kolejnych etapach kształcenia. Dokument koncentruje się nie tylko na efektach uczenia się, lecz przede wszystkim na rozwijaniu **kompetencji fundamentalnych i przekrojowych**, a także kształtowaniu **sprawczości ucznia**, rozumianej jako zdolność do podejmowania inicjatywy, działania i odpowiedzialności za własny proces uczenia się.

Podstawa programowa opisuje proces edukacyjny w sposób dynamiczny – wskazuje, jakie doświadczenia edukacyjne powinny być organizowane oraz jakie kompetencje uczniowie powinni rozwijać w toku nauki. Tym samym łączy elementy opisu efektów uczenia się z podejściem kompetencyjnym, uwzględniając różnorodność potrzeb i możliwości rozwojowych uczniów.

Istotną cechą podstawy programowej jest **ciągłość kształcenia**, przejawiająca się w stopniowym poszerzaniu i pogłębianiu wiedzy, umiejętności oraz postaw uczniów. Na kolejnych etapach edukacyjnych rozwijane są te same obszary kompetencji, jednak w coraz bardziej złożonych kontekstach poznawczych i społecznych. Szczególne znaczenie przypisuje się pierwszemu etapowi edukacyjnemu, który stanowi fundament dalszego rozwoju oraz budowania motywacji do uczenia się.

Edukacja przedszkolna oraz wczesnoszkolna tworzą spójny proces rozwojowy. W ramach przygotowania przedszkolnego dzieci zdobywają doświadczenia sprzyjające rozwojowi poznawczemu, społecznemu, emocjonalnemu i językowemu, w tym przygotowują się do posługiwania się językiem obcym w naturalnych, najczęściej zabawowych sytuacjach edukacyjnych. Dzięki temu uczniowie rozpoczynający naukę w klasie I dysponują wstępną wrażliwością językową oraz gotowością do dalszego rozwijania kompetencji komunikacyjnych.

Pierwszy etap edukacyjny, obejmujący edukację wczesnoszkolną, ukierunkowany jest na **wspieranie wszechstronnego rozwoju dziecka** oraz tworzenie warunków do aktywnego poznawania świata. Edukacja na tym etapie sprzyja rozwijaniu ciekawości, samodzielności, umiejętności współpracy oraz stopniowemu przejmowaniu przez ucznia odpowiedzialności za własne uczenie się. W efekcie dziecko osiąga gotowość do podejmowania dalszych wyzwań edukacyjnych na II etapie kształcenia.

II. OPIS PROGRAMU

A. Główne założenia programu

Niniejszy program nauczania języka angielskiego w klasach 1-3 szkoły podstawowej jest zgodny z zadaniami i celami edukacyjnymi szkoły, określonymi przez podstawę programową, wprowadzoną w życie Rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r., z późniejszymi zmianami.

Zgodnie z założeniami obecnej podstawy programowej język obcy nowożytny stanowi istotny element edukacji od najwcześniejszych etapów kształcenia i pełni przede wszystkim funkcję **narzędzia komunikacji oraz poznawania świata**. Nauka języka sprzyja rozwijaniu kompetencji językowych, poznawczych i społecznych uczniów i uczennic, wspierając ich zdolność do rozumienia i tworzenia prostych wypowiedzi w różnych sytuacjach życia codziennego.

Edukacja językowa na I etapie kształcenia odbywa się w ścisłym powiązaniu z doświadczeniami dziecka oraz innymi obszarami edukacji, wspierając jego wszechstronny rozwój. W szczególności sprzyja ona rozwijaniu ciekawości poznawczej, wrażliwości na różnorodność kulturową oraz otwartości wobec innych ludzi.

Istotnym celem nauki języka obcego jest stopniowe budowanie **kompetencji komunikacyjnych** uczniów, przy jednoczesnym rozwijaniu ich samodzielności i gotowości do podejmowania aktywności językowej. Wczesne rozpoczęcie nauki języka obcego stwarza dzieciom warunki do systematycznego rozwijania tych kompetencji w sposób naturalny, poprzez zabawę, działanie i udział w sytuacjach bliskich ich codziennemu doświadczeniu, co sprzyja budowaniu podstaw do dalszej edukacji językowej na kolejnych etapach kształcenia.

Ponadto, czynnikiem sprzyjającym nauczaniu języka obcego na I etapie edukacyjnym jest jego naturalna **integracja z edukacją wczesnoszkolną** – zarówno w zakresie treści, jak i organizacji procesu uczenia się. Takie podejście sprzyja tworzeniu sytuacji edukacyjnych, w których dziecko wykorzystuje język obcy jako narzędzie poznawania rzeczywistości. W rezultacie buduje ono stopniowo uporządkowany obraz świata oraz rozwija umiejętności potrzebne do funkcjonowania w różnych sytuacjach edukacyjnych i społecznych.

Program, który Państwu proponujemy, ma za zadanie pomóc w doborze materiałów dydaktycznych i podręcznika oraz w zaplanowaniu zajęć w oparciu o rozkład materiału. Przybliży on cele kształcenia i wychowania, treści nauczania, a także metody i techniki nauczania różnych sprawności językowych, zgodnie z zasadą nauczania zintegrowanego. Znajdą w nim Państwo również założenia dotyczące osiągnięć uczniów w zakresie znajomości języka angielskiego pod koniec omawianego etapu nauki szkolnej oraz propozycje zasad oceniania i przykładowe sposoby oceniania postępów uczniów.

B. Koncepcja pedagogiczna leżąca u podstaw programu

Program, który mają Państwo przed sobą, oparto na założeniu, że dziecko znajduje się w

centrum procesu nauczania, a podstawową rolą nauczyciela jest dobranie treści i metod nauczania tak, aby wspierały rozwój uczniów, uwzględniając ich potrzeby, możliwości oraz zainteresowania.

Istotnym zadaniem nauczyciela jest tworzenie środowiska sprzyjającego uczeniu się, opartego na wzajemnym szacunku, zaufaniu i współpracy, które zachęcają dzieci do podejmowania aktywności, rozwijania samodzielności oraz przełamywania barier, w tym barier językowych.

Podejście to jest spójne z założeniami podstawy programowej (Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. z późniejszymi zmianami), która podkreśla znaczenie podmiotowości dziecka, jego aktywnego udziału w procesie uczenia się, a także rozwijania kompetencji oraz sprawczości w toku edukacji.

Zakłada się, że edukacja wczesnoszkolna wspiera wszechstronny rozwój dziecka oraz umożliwia mu stopniowe budowanie uporządkowanego obrazu świata poprzez integralne łączenie różnych obszarów edukacji oraz wspomaganie rozwoju kompetencji językowych, poznawczych i społecznych uczniów.

Na koncepcję integracji edukacji wczesnoszkolnej z nauczaniem języka angielskiego składają się następujące elementy:

- **integracja celów edukacyjnych** – wspieranie rozwoju kompetencji uczniów w obszarze poznawczym, społecznym, emocjonalnym i fizycznym;
- **integracja treści edukacyjnych** – odwoływanie się do doświadczeń dziecka oraz zagadnień związanych z jego najbliższym otoczeniem, a także powiązanie nauki języka z innymi obszarami edukacji np. z zakresu edukacji matematycznej, przyrodniczej, plastycznej czy muzycznej
- **integracja metod i form pracy** – organizowanie sytuacji sprzyjających uczeniu się poprzez działanie, zabawę, współpracę i aktywność ucznia;
- **budowanie wspólnoty uczącej się** – tworzenie środowiska opartego na współpracy, wzajemnym szacunku i poczuciu przynależności, z jednoczesnym uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb i możliwości uczniów;
- **rozwijanie samodzielności i sprawczości uczniów** – wspieranie umiejętności uczenia się, podejmowania inicjatywy i odpowiedzialności za własny rozwój;
- **integracja środowiska edukacyjnego** – współpraca nauczycieli, rodziców oraz innych osób i instytucji wspierających rozwój dziecka.

C. Warunki realizacji założeń programowych i możliwość modyfikacji programu

Program może być realizowany zarówno przez wykwalifikowanych nauczycieli języka angielskiego, jak również przez nauczycieli nauczania początkowego posiadających kwalifikacje do uczenia języka angielskiego.

W klasach 1-3 szkoły podstawowej program przewiduje nauczanie języka obcego w wymiarze **190** godzin lekcyjnych w trzyletnim cyklu nauczania, czyli w przybliżeniu 63 godzin rocznie, co przy równomiernym podziale godzin przeliczyć można na dwie godziny lekcyjne tygodniowo. Rozkład treści nauczania na dwie jednostki lekcyjne w tygodniu zapewniają wszystkie podręczniki wydawnictwa Macmillan.

Wybierając którykolwiek z kursów, można również **wydłużyć** pracę z jednym poziomem serii, wykorzystując liczne materiały dodatkowe dołączone do książki nauczyciela i umieszczone na stronie internetowej oraz różnorodne pomoce dydaktyczne, w zależności od możliwości i potrzeb uczniów i uczennic. Dzięki takiemu podejściu jeden poziom kursu może być realizowany podczas nawet 110 godzin lekcyjnych.

Nauczyciel dysponujący większą liczbą lekcji może rozszerzyć materiał w następujący sposób:

- wykorzystywać dodatkowe ćwiczenia utrwalające materiał (karty pracy, gry językowe);
- zaproponować dzieciom większą liczbę prac projektowych;
- wykorzystywać dodatkowe piosenki i wierszyki;
- wykorzystywać materiały video (bajki, fragmenty filmów fabularnych, które dzieci znają w polskiej wersji językowej, filmiki dokumentalne dotyczące życia codziennego dzieci i tradycji w krajach anglojęzycznych);
- czytać z dziećmi uproszczone książeczki (tzw. *readers*);
- przygotować z dziećmi przedstawienia na koniec semestru lub roku, wraz z wykonaniem zaproszeń, dekoracji, strojów;
- wykorzystywać częściej zabawy ruchowe;
- współpracować ze szkołami zagranicznymi (np. w ramach rozmaitych projektów): zachęcać dzieci do pisania kartek z życzeniami, emaili, przygotowywania prezentacji multimedialnych o sobie, swojej klasie, szkole, kraju, zwyczajach i tradycjach.

Zakłada się, że każdy uczeń na omawianym etapie edukacyjnym może osiągać sukces w nauce języka na miarę swoich możliwości. W związku z tym nauczyciel i nauczycielka dobierają oraz modyfikują działania edukacyjne w taki sposób, aby każdy uczeń miał możliwość aktywnego uczestnictwa w procesie uczenia się oraz rozwijania swoich kompetencji językowych poprzez różnorodne formy aktywności.

Takie podejście wymaga systematycznego obserwowania postępów uczniów, dostosowywania procesu edukacyjnego do ich potrzeb oraz wspierania ich w rozwijaniu samodzielności i podejmowaniu inicjatywy w uczeniu się.

Zaleca się, aby organizacja pracy i dobór treści edukacyjnych umożliwiały realizację zajęć w sposób uwzględniający różnorodność form aktywności uczniów, sprzyjających zaangażowaniu,

współpracy oraz uczeniu się poprzez działanie.

1. Sala lekcyjna i jej wyposażenie

Organizacja przestrzeni edukacyjnej oraz wyposażenie sali mają istotne znaczenie dla tworzenia warunków sprzyjających uczeniu się języka obcego oraz aktywnemu uczestnictwu dzieci w zajęciach. Odpowiednio przygotowane środowisko sprzyja angażowaniu uczniów w różnorodne działania, wspiera ich rozwój oraz umożliwia uczenie się poprzez doświadczenie, zabawę i współpracę.

Zajęcia językowe powinny odbywać się w przestrzeni, która umożliwia dostęp do różnorodnych materiałów i pomocy dydaktycznych, takich jak klocki, plansze, plakaty, gry czy materiały plastyczne, a także pozwala na prezentowanie efektów pracy uczniów.

Sala powinna zapewniać warunki do podejmowania przez uczniów aktywności ruchowej, działań zespołowych oraz pracy projektowej. Istotne jest elastyczne rozmieszczenie wyposażenia, umożliwiające pracę w parach i grupach, swobodne przemieszczanie się oraz organizowanie różnorodnych form aktywności edukacyjnej.

Wyposażenie sali powinno również wspierać rozwijanie kompetencji językowych poprzez wykorzystanie materiałów wizualnych i dźwiękowych. W tym celu wykorzystuje się zarówno tradycyjne pomoce dydaktyczne, jak i urządzenia umożliwiające odtwarzanie nagrań oraz korzystanie z zasobów multimedialnych, które ułatwiają uczniom kontakt z językiem obcym w różnych kontekstach.

2. Materiały i pomoce dydaktyczne

Za podstawowe materiały wykorzystywane przez nauczyciela i uczniów w trakcie prowadzonych zajęć uważamy:

- podręcznik,
- zeszyt ćwiczeń,
- nagrania do kursu,
- książkę nauczyciela zawierającą szczegółowe wskazówki metodyczne odnośnie sposobu przeprowadzenia poszczególnych zajęć.

Do materiałów dodatkowych zaliczamy:

- zeszyt,
- karty obrazkowe do prezentowania i utrwalania słownictwa (*flashcards*),
- karty obrazkowe z ilustracjami z historyjek (*story cards*),
- karty wyrazowe (*word cards*),
- kolorowe plakaty, plansze, mapy i ilustracje,
- materiały do kopiowania – dodatkowe ćwiczenia dla uczniów pracujących szybciej, dla uczniów wymagających dodatkowych ćwiczeń, karty pracy utrwalające materiał z podręcznika, testy i kartkówki itp.,
- oprogramowanie na tablicę interaktywną do wybranego podręcznika, zawierające cyfrową książkę ucznia, cyfrowy zeszyt ćwiczeń, nagrania audio i video, zadania interaktywne
- materiały cyfrowe wspomagające zapamiętywanie: *Quizlet*, *Kahoot!*, zadania w rozszerzonej

rzeczywistości (AR)

- proste teksty stanowiące dodatkowy materiał przeznaczony do czytania przez uczniów na określonym poziomie nauczania (np. książeczki z serii *Macmillan Children's Readers*),
- słowniki obrazkowe

Pomimo, że program nauczania języka angielskiego w klasach 1-3 może być realizowany przy użyciu podstawowych materiałów dydaktycznych, należy pamiętać, iż większy zasób pomocy audiowizualnych oraz rekwizytów uatrakcyjni proces nauczania, co – zwłaszcza w przypadku omawianej grupy wiekowej – zaowocuje lepszymi efektami kształcenia oraz większym zaangażowaniem dzieci.

Wydawnictwo Macmillan oferuje nauczycielom podręczniki dla klas I-III w pełni zgodne z podstawą programową, wprowadzoną Rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r., oraz wiele materiałów dodatkowych, ułatwiających i uatrakcyjnających nauczanie.

Wszystkie kursy wydawnictwa Macmillan realizują założenia metodyczne programu dla klas 1-3 szkoły podstawowej i są zgodne z wymaganiami określonymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego. Przeznaczone są dla dzieci, które wykazują się początkową znajomością języka angielskiego, zdobytą w wychowaniu przedszkolnym. Założeniem kursów wydawnictwa Macmillan jest rozwój umiejętności językowych i pewności w ich wykorzystywaniu w celu rozwijania kompetencji językowych na dalszych etapach edukacji językowej.

Układ i zakres materiału w kursach wydawnictwa Macmillan został starannie przemyślany i ułożony cyklicznie, tak aby zapewnić dzieciom możliwość wykorzystania, powtarzania i poszerzania zasobów leksykalnych i gramatycznych języka w różnych kontekstach. Podręczniki skonstruowane są tak, aby brały pod uwagę całościowy rozwój dzieci (poznawczy, społeczny, emocjonalny, fizyczny, psychiczny) i odzwierciedlały stopniowy rozwój umiejętności językowych w trakcie trwania całego kursu.

U podstaw kursów wydawnictwa Macmillan leży przekonanie, że aktywność językowa dziecka musi być wielostronna, aby jak najpełniej wykorzystać potencjał małego ucznia. Historyjki, piosenki, rymowanki, ćwiczenia ruchowe i elementy dramy czy też rysowanie i wycinanie nie tylko uatrakcyjnają lekcje, lecz także wspomagają wszechstronny rozwój dziecka. Różnorodność ćwiczeń pozwala wykorzystać wszelkie rodzaje aktywności w procesie nauczania: słuchową, wzrokową, ruchową i dotykową. Praca z podręcznikami wydawnictwa Macmillan umożliwi nauczycielowi indywidualne podejście do każdego dziecka, a dzieciom pozwoli zdobywać wiedzę i umiejętności, jednocześnie bawiąc się i ciesząc z uczestniczenia w lekcjach języka angielskiego.

Podręczniki:

Kids Can!

Bugs Team

Meet Tiger&Friends

Materiały pomocnicze:

Macmillan Children's Readers

Macmillan Factual Readers for Children

500 Activities for the Primary Classroom

Children Learning English (poradnik metodyczny)

liczne materiały dodatkowe dostępne na stronie www.macmillan.pl oraz www.staffroom.pl

D. Charakterystyka użytkowników programu**1. Nauczyciele**

Program przeznaczony jest dla nauczycieli języka angielskiego uczący w klasach I-III szkoły podstawowej, zarówno wykwalifikowanych nauczycieli języka, jak i nauczycieli nauczania początkowego posiadających lub uzupełniających kwalifikacje w zakresie wczesnego nauczania języka angielskiego.

2. Uczniowie

Podmiotem i centrum procesu uczenia są uczniowie. Wiedza na temat ich cech rozwojowych jest niezbędna, ułatwia planowanie zajęć, dostosowanie metod i technik pracy do możliwości, potrzeb i zainteresowań dzieci.

Rozpoczęcie nauki w szkole to nowy etap w życiu dziecka. Ulega zmianie jego rola i zadania, zmienia się gruntownie jego codzienny tryb życia i rozkład zajęć, pojawiają się nowe obowiązki i konieczność dostosowania się do regulaminu szkoły. Następuje stopniowe przejście od podstawowej działalności w życiu dziecka, którą była zabawa, do pracy szkolnej. Wejście w rolę ucznia oznacza zwiększone wymagania i oczekiwania ze strony rodziców i nauczycieli. Dzieci rozpoczynające naukę w szkole podstawowej zazwyczaj nastawione są bardzo pozytywnie do nowych wyzwań, mimo że ich realizacja nie zawsze przychodzi łatwo. Zadaniem nauczyciela w I etapie edukacyjnym jest jak najdłuższe podtrzymywanie tego nastawienia oraz zapobieganie – poprzez odpowiednie dobranie treści i metod pracy – powstawaniu niepowodzeń i frustracji szkolnych.

Dzieci w młodszy wiek szkolny różnią się między sobą znacznie pod względem zarówno rozwoju intelektualnego i fizycznego, jak również dojrzałości emocjonalnej i społecznej. Istotnym zadaniem nauczyciela będzie te różnice rozpoznać, a następnie tak organizować proces nauczania, aby każde dziecko mogło rozwijać się w tempie i stopniu określonym przez jego indywidualne możliwości. Mimo tych różnic można wyodrębnić pewne cechy wspólne dla danego wieku dziecka.

Nauczyciel rozpoczynający pracę z klasą I będzie miał w grupie dzieci 7-letnie, ale mogą znaleźć się tam również dzieci 6-letnie (zob. Wstęp). Poniżej charakteryzujemy krótko uczniów w wieku 6-9 lat.

Dzieci 6-letnie

Jak wspomniano we Wstępie, rodzice mogą podjąć decyzję o zapisaniu dziecka sześciolatniego do klasy I, stąd w klasie może znaleźć się kilkoro dzieci w szóstym roku życia. Warto, by nauczyciel rozpoczynający pracę z klasą mieszaną wiekowo był świadomy różnic rozwojowych między dziećmi 6- i 7-letnimi.

Dzieci sześciolatnie są ruchliwe i sprawne, angażują się aktywnie (intelektualnie i fizycznie) w wykonywanie zadań. Ich słaba umiejętność koncentracji i zmienność emocjonalna sprawia jednak, że często są zbyt znudzone lub zmęczone wykonywaniem danego zadania, aby je dokończyć.

Zadaniem nauczyciela jest więc zapewnienie dzieciom różnorodnych bodźców, wielu krótkich zadań, które wykorzystają aktywność i pęd do działania sześciolatków, a jednocześnie nie staną się źródłem znudzenia, co mogłoby wywołać u dzieci agresję i zniechęcenie do dalszej nauki. Podstawową formą działalności uczniów sześciolatków jest zabawa, co dla nauczyciela oznacza takie prowadzenie zajęć, aby dziecko zdobywało wiedzę i pożądane umiejętności bawiąc się – zadania muszą być atrakcyjne i przyjemne, tak aby zachęcały dzieci do aktywnego w nich udziału. Dla dzieci w tym wieku ważnym czynnikiem motywującym jest także osoba nauczyciela, który powinien być wzorem i inspiracją do działania.

Sześciolatki posiadają już pewną podstawową wiedzę szkolną – m.in. rozpoznają litery i cyfry, nie wszystkie potrafią czytać, jednak w większości interesują się czytaniem i pisanem. Potrzebują dużo wsparcia i poprowadzenia 'za rączkę' przez pierwsze kroki w szkole. Przy odpowiednim podejściu nauczyciela sześciolatki szybko rozwijają się intelektualnie oraz psychomotorycznie.

Sześciolatki szybko uczą się klasyfikować i porównywać elementy danego zbioru (np. słownictwa z danego zakresu tematycznego), potrafią wiernie odtworzyć zasłyszane wzorce, a także zareagować – werbalnie i niewerbalnie – na polecenia nauczyciela.

Dzieci w tym wieku mają także dobrze rozwiniętą pamięć mechaniczną, ich proces pamięciowy polega na zapamiętywaniu treści bez jej rozumienia. W nauczaniu języka angielskiego nauczyciel może wykorzystać tę umiejętność – dzieci szybko zapamiętają całe wyrażenia, zwrotki rymowanek i piosenek, nawet jeśli nie rozumieją znaczenia wszystkich słów.

Ważne jest także, aby pamiętać, że sześciolatnie dzieci nie umieją myśleć na poziomie abstrakcji; ich myślenie ma charakter konkretny, wymaga manipulacji przedmiotami lub wyobrażeniami konkretnych przedmiotów, stąd w nauczaniu języka angielskiego ważna jest duża ilość materiałów pomocniczych, takich jak karty obrazkowe, karty do historyjek, pacynki, plakaty itp.

Dzieci 7-letnie

Podczas gdy przeciętny sześciolatek jest zazwyczaj energiczny i żądny przygód, choć nierzadko przy tym agresywny i zuchwały, siedmiolatek staje się spokojniejszy i bardziej wrażliwy. Rośnie jego potrzeba miłości i aprobaty; dziecko boi się odrzucenia, może pojawić się lęk przed porażką lub przed brakiem akceptacji ze strony nowego środowiska. Dlatego niezwykle ważnym zadaniem szkoły, czyli przede wszystkim nauczycieli, jest okazanie dzieciom wsparcia, zainteresowania i akceptacji, tak aby mogły w szkole czuć się bezpieczne i kochane.

Intelektualnie zaś, pod wpływem działań pedagogicznych, siedmiolatki szybko się rozwijają. Rośnie ich zdolność zapamiętywania (kształtuje się pamięć i uwaga dowolna), rozwija się analiza i synteza wzrokowa, słuchowa oraz kinestetyczno-ruchowa, umożliwiającą opanowanie nauki pisania i czytania.

U siedmiolatków rozwija się widzenie percepcyjne, w tym zdolność kategoryzowania i asocjacji; dzieci w coraz większym stopniu potrafią wyodrębniać, klasyfikować i porównywać różne elementy. Siedmiolatki są zdolne do celowej i świadomej obserwacji, ale nadal przez dość krótki okres, a ich myślenie ma w dalszym ciągu charakter konkretny, dzieci siedmioletnie nie potrafią jeszcze myśleć abstrakcyjnie. Ich motywacja do nauki nadal zależy w dużej mierze od osoby nauczyciela, rodziców, jak również od sytuacji w klasie czy stopnia atrakcyjności danego zadania. Siedmiolatkom bardziej zależy na opinii nauczyciela niż rówieśników – lubią ich towarzystwo i wspólne działanie, lecz w istocie zainteresowane są przede wszystkim sobą. Nie potrafią jednak jeszcze krytycznie ocenić swoich zdolności i umiejętności, nadal potrzebują wsparcia ze strony nauczyciela i rodziców, a podstawową formą ich działalności jest nadal zabawa.

Dzieci 8-letnie

Po trudnym, początkowym okresie adaptacji do szkolnego świata dzieci nabierają szkolnych nawyków, akceptują szkołę, nauczycieli i kolegów, przyzwyczajone są do pracy szkolnej i wymagań stawianych przez nauczycieli. Ośmiolatki są pozytywnie nastawione do obowiązków ucznia, z energią i wielkim entuzjazmem angażują się w wykonanie zadań szkolnych. Są bardziej stabilne emocjonalnie, nie zniechęcają ich chwilowe porażki. Ośmiolatki są aktywne, ekspansywne i szybkie, lubią mieć kontakt z szerszym otoczeniem, są żądne nowych doświadczeń, spraw i znajomości. Są jednak bardzo wrażliwe na wszystko, co dotyczy ich samych, potrzebują akceptacji, w dalszym ciągu centralną pozycję zajmuje nauczyciel. W większym stopniu liczą się z opinią grupy, są zdolne do wykonywania zadań w parach i grupach.

Większość dzieci ośmioletnich potrafi już czytać, pisać i liczyć, wydłuża się ich czas koncentracji na zadaniu, myślenie zaś, choć ciągle konkretne, zaczyna nabierać charakteru słowno-logicznego. Ośmiolatki nadal postrzegają otaczający je świat całościowo, jednak są zdolne do podstawowej analizy jego elementów i wyciągania wniosków, rozumiejąc relacje przyczynowo-skutkowe. Dysponują dobrze rozwiniętą pamięcią mechaniczną, doskonałą pamięć i uwagę dowolną. Ich motywacja, nadal w przeważającej części zewnętrzna, zaczyna kierować się na zaspokojenie własnej ciekawości i samorealizacji. Wśród ośmiolatków pojawiają się preferencje zarówno w zakresie tematyki zajęć, jak i sposobu ich realizacji; bawią się ciągle z przyjemnością, ale doceniają również zalety poważnej pracy szkolnej. Zabawa nabiera charakteru gry ze ściśle określonymi regułami.

Dzieci 9-letnie

Najstarsi z najmłodszych uczniów są już przyzwyczajeni do pracy i wymagań szkolnych, większość dzieci ma wykształcone podstawowe nawyki i techniki uczenia się oraz potrafi

organizować sobie czas pracy, przez co stają się bardziej samodzielne i niezależne. Nauczyciel przestaje być centralnym wzorem do naśladowania. U dziewięciolatków narasta potrzeba przebywania z grupą rówieśników i współdziałania, przez co mogą być krytyczni w stosunku do działań i decyzji nauczyciela.

Dziewięciolatki obserwują siebie na tle grupy, potrafią ocenić własne umiejętności i postępy, dlatego też, ze względu na znaczną ilość umiejętności i wiedzy do opanowania, mogą pojawić się u nich pierwsze oznaki niepowodzeń szkolnych.

U dziecka w tym wieku zaznaczają się wyraźne zmiany w sferze intelektualnej i w osobowości. Dzięki kontaktom z różnymi dziedzinami wiedzy i słowem pisany dzieci rozwijają myślenie i sprawność posługiwania się językiem ojczystym (i obcym), potrafią swobodnie dokonywać operacji logicznych na podstawie rzeczywistego lub wyobrazonego manipulowania przedmiotami. Ich motywacja staje się coraz bardziej wewnętrzna, rozwija się pojemność i trwałość pamięci dowolnej; zaczyna się też rozwijać pamięć logiczna.

Dziewięciolatki nadal lubią się bawić, cieszą ich różnego rodzaju gry i zabawy, które w dalszym ciągu stanowią istotną rolę w procesie uczenia się.

3. Rodzice

Choć niniejszy program nauczania przeznaczony jest przede wszystkim dla nauczycieli, warto jednak wspomnieć o wielkiej roli rodziców w procesie nauczania. Zainteresowanie rodziców nauką, ich wsparcie i pomoc, a szczególnie pochwały i zachęty, stanowią ogromną motywację dla dziecka do dalszej pracy i podejmowania wysiłku.

Zachęcamy do nawiązania regularnego kontaktu z rodzicami lub opiekunami uczniów. Rodzice stanowią bezcenne źródło informacji o uczniu, jego predyspozycjach, zainteresowaniach, silnych i słabych stronach, przyczynach ewentualnych trudności w nauce, sytuacji rodzinnej, problemach zdrowotnych itp. Z kolei nauczyciel powinien na bieżąco przekazywać rodzicom informacje na temat ucznia, informować o jego osiągnięciach, staraniach, zaangażowaniu, funkcjonowaniu na lekcjach. Do komunikacji z rodzicami można wykorzystać dziennik elektroniczny, dzienniczek lub zeszyt ucznia, pocztę elektroniczną lub zebrania z rodzicami cyklicznie organizowane przez szkołę.

Warto też informować rodziców, jaki materiał z podręcznika dzieci zrealizowały oraz jak można go utrwalić w domu, wartościowo spędzając czas i dobrze się razem bawiąc.

III. CELE KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA

A. Cele ogólne kształcenia i wychowania

Edukacja wczesnoszkolna to okres **przejęściowy** pomiędzy zabawą w przedszkolu a wejściem dziecka w świat nauki szkolnej. Niezmiernie ważne jest, aby dziecko możliwie łagodnie i bezstresowo rozpoczęło szkolną edukację. Istotnym elementem jest również dbałość o **wszechstronny** rozwój dziecka, które w wieku 6-9 lat kształtuje swoje nastawienie do otaczającego świata, ludzi i do samego siebie. Dzieci w tym wieku charakteryzuje duża ciekawość i otwartość na to, co je otacza. Szybko rozwijają się fizycznie, intelektualnie i emocjonalnie. Należy przy tym pamiętać, że każde dziecko rozwija się inaczej, ma inne możliwości, i zadaniem szkoły, czyli przede wszystkim nauczycieli, jest **indywidualne** podejście do każdego ucznia, tak aby pomóc mu osiągnąć optymalny dla niego postęp oraz poczucie satysfakcji. Nauczyciel powinien także wierzyć, że każde dziecko jest uzdolnione i jego zadaniem jest odkryć te uzdolnienia i je rozwijać. Nauczyciel powinien organizować zajęcia (w tym również zajęcia dodatkowe, pozalekcyjne) w taki sposób, aby zoptymalizować szanse edukacyjne zarówno uczniów zdolnych, jak i uczniów mających trudności w nauce.

Zgodnie z założeniami Podstawy Programowej z 11 marca 2026 r., z późniejszymi zmianami, edukacja wczesnoszkolna wspiera wszechstronny rozwój uczniów w sferach poznawczej, emocjonalnej, społecznej, fizycznej, etycznej i estetycznej. Zdobywają oni wiedzę i umiejętności oraz rozwijają postawy za pośrednictwem różnorodnych działań i doświadczeń, eksperymentowania i badania świata zarówno samodzielnie, jak i we współpracy z innymi. Edukacja wczesnoszkolna ma charakter zintegrowany, skoncentrowany wokół kompetencji fundamentalnych – językowych, matematycznych, cyfrowych i ruchowych – oraz kompetencji przekrojowych – rozwiązywania problemów, myślenia krytycznego i kreatywnego, współpracy, dbania o innych, kierowania sobą i dbania o siebie. Uczniowie zdobywają i wykorzystują wiedzę i umiejętności z różnych dziedzin w sytuacjach życia codziennego. Zróżnicowane działania i doświadczenia są pogłębiane, rozszerzane i systematyzowane w szkole. Uczniowie uczą się elastycznie nimi posługiwać, łącząc obserwacje, fakty, koncepcje i idee w spójny system, m.in. przez aktywne uczestnictwo w zintegrowanych doświadczeniach edukacyjnych tworzących odpowiedni kontekst rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i moralnego dziecka.

Podstawa programowa wymienia następujące cele kształcenia dla I etapu edukacyjnego:

1. Zdobywanie wiedzy i umiejętności umożliwiających aktywne poznawanie i budowanie podstaw rozumienia świata.
2. Rozwijanie krytycznego myślenia i refleksji nad własnym działaniem.
3. Rozwijanie samodzielności, kreatywności i wytrwałości w myśleniu, ekspresji i działaniu.
4. Rozwijanie kompetencji komunikacyjnych i kompetencji społecznych na bazie szacunku i zaufania do innych.
5. Rozwijanie poczucia własnej wartości i motywacji do osiągania sukcesów edukacyjnych zgodnie z indywidualnymi predyspozycjami i uzdolnieniami.

6. Rozwijanie poczucia przynależności do rodziny, grupy rówieśniczej, wspólnoty lokalnej i narodowej oraz dumy z ich tradycji, kultury i historii.

7. Rozwijanie empatii i szacunku dla istot żywych oraz odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze.

8. Rozwijanie kompetencji dbania o siebie, w tym o aktywność fizyczną, zdrowie fizyczne i psychiczne oraz bezpieczeństwo własne i innych

Należy także pamiętać, że edukacja w zakresie języka obcego nowożytnego, stanowi część obszaru **edukacji językowej**, która to w ramach wszystkich nauczanych języków podzielona jest na trzy obszary: **komunikacja, odkrywanie i używanie języka, świadomość językowa**.

Podstawa programowa podkreśla także znaczenie ciągłości procesu edukacyjnego oraz powiązania między edukacją przedszkolną a szkolną. Uczeń rozpoczynający naukę w szkole rozwija i pogłębia doświadczenia oraz kompetencje zdobyte we wcześniejszych etapach edukacji, w tym również przygotowanie do posługiwania się językiem obcym. Szczególne znaczenie ma wspieranie dziecka w adaptacji do warunków szkolnych oraz zapewnienie mu poczucia bezpieczeństwa, sprzyjającego aktywnemu uczestnictwu w procesie uczenia się.

B. Cele szczegółowe – język angielski

Edukacja wczesnoszkolna jest realizowana w formie kształcenia **zintegrowanego**, dlatego cele nauczania języka angielskiego w klasach I–III szkoły podstawowej pozostają spójne z ogólnymi celami kształcenia na I etapie edukacyjnym i służą wszechstronnemu rozwojowi ucznia. Nauczanie języka obcego nowożytnego wspiera rozwój kompetencji fundamentalnych oraz kompetencji przekrojowych, w tym kompetencji językowych, poznawczych, społecznych i osobistych.

Treści nauczania języka angielskiego są skorelowane z wymaganiami z zakresu innych obszarów edukacyjnych, w szczególności edukacji polonistycznej, matematycznej, społecznej, przyrodniczej, artystycznej, technicznej i informatycznej oraz wychowania fizycznego, co umożliwia uczniowi wykorzystywanie języka w różnorodnych sytuacjach edukacyjnych i codziennych.

W procesie uczenia się języka obcego uczeń aktywnie wykorzystuje i rozwija swoje zdolności werbalne, ruchowe, muzyczne i manualne, a także uczy się współdziałania w grupie, budowania relacji oraz podejmowania działań na rzecz wspólnego celu. Nauczanie języka sprzyja rozwijaniu **sprawczości** ucznia, wzmacnianiu poczucia własnej wartości, **samodzielności** oraz **nastawienia na rozwój**.

Zajęcia z języka angielskiego wspierają kształtowanie postawy otwartości, szacunku i wrażliwości wobec innych kultur i narodowości oraz rozwijają wartości takie jak odpowiedzialność, uczciwość, wytrwałość, ciekawość poznawcza, kreatywność i kultura osobista. Wprowadzają także elementy edukacji międzykulturowej i przygotowują ucznia do funkcjonowania w zróżnicowanym świecie społecznym.

W zakresie sprawności językowych nadrzędnym celem edukacji na etapie klas I–III jest rozwijanie **umiejętności skutecznego komunikowania się**, w szczególności w obszarze rozumienia

ze słuchu, mówienia oraz reagowania językowego w typowych sytuacjach komunikacyjnych. Realizacji tego celu służą działania takie jak powtarzanie wyrazów i zwrotów, uczestnictwo w dialogach, odgrywanie scenek, recytowanie rymowanek, śpiewanie piosenek, słuchanie i odtwarzanie prostych tekstów oraz wykorzystywanie języka w zabawie i działaniach praktycznych.

Czytanie i pisanie w języku angielskim wprowadzane są nieco później i stopniowo, tak aby umożliwić dzieciom najpierw zapoznanie się z brzmieniem języka, wymową poszczególnych słów i intonacją. Ważne jest także, by uczniowie poznali najpierw alfabet i opanowali pisownię wielkich i małych liter na lekcjach języka ojczystego (I semestr klasy I), zanim zaczną przepisywać i pisać samodzielnie proste wyrazy, a potem zwroty i zdania w języku angielskim. Podobnie jak na lekcjach języka polskiego, naukę pisania w języku angielskim dzieci zaczynają od pisania po śladzie prostych wyrazów, które poznały wcześniej w formie mówionej.

Skoncentrowanie się na języku mówionym z wykorzystaniem rozmaitych gier, zabaw, wierszyków i piosenek jest szczególnie ważne w pierwszym roku nauki języka angielskiego, kiedy to należy zapewnić dzieciom łagodne przejście od zajęć przedszkolnych do nauki w szkolnej ławce.

Zadaniem nauczyciela języka angielskiego w klasie I, poza dbałością o wszechstronny rozwój psychoruchowy dziecka i kształtowaniem w nim właściwych postaw, jest wspomaganie dzieci w porozumiewaniu się z osobami, które mówią innym językiem. W klasie II i III dzieci doskonalą zdobyte umiejętności i pogłębiają swoją wiedzę. Ze względu na prawidłowości rozwoju dzieci, treści nauczania powinny narastać i rozszerzać się w układzie spiralnym, co oznacza, że wiadomości i umiejętności zdobywane przez ucznia w klasie I będą powtarzane, pogłębiane i rozszerzane w klasie II i III.

W zakresie języka obcego nowożytnego na zakończenie klasy III uczeń powinien osiągnąć poziom biegłości językowej **A1** według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

IV. TREŚCI NAUCZANIA – PRZEWIDYWANE OSIĄGNIĘCIA UCZNIA

Edukacja językowa w podstawie programowej 2026 w zakresie wszystkich nauczanych języków podzielona jest na trzy obszary: **komunikacja, odkrywanie i używanie języka, świadomość językowa.**

Zgodnie z tymi założeniami, wytyczne zawarte w przedstawionym Państwu programie nauczania zakładają, iż głównym celem nauki języka angielskiego na pierwszym etapie szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do skutecznego komunikowania się: rozumienia i formułowania (najpierw powtarzania, potem także tworzenia) prostych wypowiedzi w języku angielskim oraz rozbudzenie w nich wrażliwości i świadomości językowej, tak aby umożliwić im kontynuowanie nauki języka angielskiego w następnych klasach.

Z takiego podejścia wynika kilka niezbędnych warunków określających charakter prowadzenia zajęć oraz stawianych celów nauczania. Przede wszystkim należy mieć na uwadze możliwości i cechy rozwojowe omawianej grupy wiekowej. Ze względu na fakt, że decydującym i możliwym do zrealizowania celem edukacyjnym w tym etapie nauczania jest stopniowe rozwijanie

umiejętności komunikacji, zakładamy, że zajęcia będą prowadzone w sposób odzwierciedlający podejście **komunikacyjne**, z uwzględnieniem technik charakterystycznych dla metody **audiolingwalnej** (ćwiczenia typu *drill*) oraz metody reagowania ciałem (**Total Physical Response**), co prowadzi do zdominowania procesu nauczania przez rozwijanie sprawności mówienia oraz słuchania. Sprawności czytania oraz pisanie są traktowane, przynajmniej na początku omawianego okresu nauki, w sposób drugorzędny (wtórny) w stosunku do wspomnianych wcześniej sprawności.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności

2. Edukacja językowa – język obcy nowożytny:

1) komunikacja – uczeń:

- a) rozumie bardzo proste wypowiedzi ustne, artykułowane wyraźnie i powoli,
- b) reaguje werbalnie lub niewerbalnie na bardzo proste polecenia,
- c) odpowiada na bardzo proste pytania, w tym pytania dotyczące danych osobowych, takich jak imię i nazwisko, adres, numer telefonu rodzica,
- d) zadaje bardzo proste pytania dotyczące bliskich mu tematów i spraw,
- e) tworzy według wzoru bardzo proste i krótkie wypowiedzi w bezpośredniej komunikacji ustnej na znany temat (np. przedstawia siebie i innych), opisuje siebie i ludzi, których zna, miejsce, w którym mieszka, swoje zainteresowania i preferencje, nazywa emocje oraz nazywa i opisuje osoby i obiekty z otoczenia oraz podstawowe czynności,
- f) formułuje bardzo proste prośby i reaguje na podobne prośby innych,
- g) uczestniczy w codziennych sytuacjach komunikacyjnych, używając bardzo prostych zwrotów grzecznościowych, w tym formuł powitalnych i pożegnalnych, zwrotów: proszę, przepraszam, dziękuję,
- h) w trakcie zajęć z języka obcego nowożytnego lub w grupie wielojęzycznej pomaga innym w zrozumieniu informacji, wyjaśnia bardzo proste pojęcia i zadania własnymi słowami lub gestami, wspiera porozumienie się w grupie,
- i) aktywnie uczestniczy w rozmowie grupowej: słucha innych, zabiera głos i wypowiada się zgodnie z przyjętymi zasadami komunikacji w grupie,
- j) wykorzystuje przeczytane teksty oraz inne teksty kultury do rozmowy i wspólnego działania,
- k) tworzy krótkie i bardzo proste teksty tradycyjne i cyfrowe według poznanych schematów w pisemnej komunikacji bezpośredniej,
- l) tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne w celu budowania relacji i współpracy z innymi;

2) odkrywanie i używanie języka – uczeń:

- a) tworzy bardzo proste wypowiedzi ustne, aby przekazać informacje oraz wyrazić uczucia i emocje,
- b) odtwarza z pamięci w całości lub we fragmentach bardzo proste i krótkie teksty: wierszyki, rymowanki, piosenki – indywidualnie lub w grupie,

- c) wykonuje polecenie lub realizuje zadanie według przeczytanej bardzo prostej instrukcji,
- d) rozumie wysłuchane i przeczytane nazwy, słowa i bardzo proste zdania, w tym także nagrania audio i wideo, korzystając dodatkowo z ilustracji, rekwizytów, mimiki, gestów,
- e) zapisuje z pamięci i ze słuchu znane wyrazy, zwroty oraz bardzo proste zdania,
- f) tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne według wcześniej poznanych schematów, w tym informacje o sobie i innych, opisy osób i rzeczy oraz teksty użytkowe: życzenia, podziękowania, pozdrowienia, a także wypełnia bardzo prosty formularz z danymi osobowymi,
- g) korzysta z tradycyjnych materiałów źródłowych lub narzędzi cyfrowych do samodzielnego pogłębiania wiedzy, w tym odkrywania znaczeń nieznanymi słów i sprawdzania pisowni;

3) świadomość językowa, w tym wiedza o języku – uczeń:

- a) rozpoznaje i nazywa litery alfabetu,
- b) rozwija zasób słownictwa związanego z życiem codziennym w obszarach, takich jak:
 - ja, informacje o mnie (np. imię, nazwisko, miejsce zamieszkania, wiek, hobby, cechy wyglądu i charakteru),
 - rodzina, przyjaciele,
 - miejsce zamieszkania, okolica i miejscowość,
 - dom, pomieszczenia, meble, sprzęty użytku codziennego,
 - artykuły spożywcze, posiłki i potrawy,
 - szkoła, sala lekcyjna, przybory szkolne,
 - zwierzęta i rośliny,
 - czas, kalendarz, pory roku, miesiące, dni tygodnia,
 - popularne zawody,
 - zakupy, sklep, centrum handlowe,
 - plan dnia, codzienne czynności,
 - zabawy i zabawki,
 - zainteresowania, sport, wakacje,
 - święta i tradycje,
 - samopoczucie, emocje,
 - teksty kultury (np. filmy, piosenki, gry) i ich bohaterowie,
- c) poprawnie zapisuje najczęściej używane wyrażenia i wyrazy związane z życiem codziennym i zainteresowaniami, w tym liczby i daty, własne imię i nazwisko, narodowość, obywatelstwo, adres, datę urodzenia;

4) wielojęzyczność i międzykulturowość – moduł kultura – uczeń:

- a) wie, że ludzie posługują się różnymi językami i aby się z nimi porozumieć, trzeba się tych języków nauczyć,
- b) rozpoznaje w swoim otoczeniu elementy różnych kultur (np. tradycji świątecznych, potraw, zabaw) i porównuje je ze sobą w języku polskim,
- c) wyjaśnia znaczenie lub podaje odpowiednik w języku polskim bardzo prostych słów lub zwrotów z języka obcego nowożytnego i odwrotnie,

d) przedstawia w języku polskim ogólny sens bardzo prostego tekstu wysłuchanego lub przeczytanego w języku obcym nowożytnym.

A. Sprawności językowe

Program rozwija wszystkie sprawności językowe, z naciskiem na **rozumienie i mówienie w bardzo prostych sytuacjach komunikacyjnych**, zgodnie z poziomem rozwoju ucznia klas 1–3. Poniżej przedstawiamy umiejętności, które uczniowie powinni opanować w omawianym okresie nauczania, na koniec I etapu edukacyjnego.

1. Mówienie (komunikacja)

Uczeń:

- rozumie i reaguje **werbalnie i niewerbalnie** na bardzo proste polecenia;
- **odpowiada na bardzo proste pytania** (np. imię, wiek, samopoczucie);
- **zadaje bardzo proste pytania** dotyczące bliskich tematów;
- powtarza wyrazy i bardzo proste zdania;
- **tworzy bardzo krótkie wypowiedzi według wzoru**;
- przedstawia siebie i inne osoby oraz przekazuje podstawowe informacje o sobie;
- nazywa osoby, obiekty, czynności i emocje;
- formułuje **bardzo proste prośby** i reaguje na nie;
- stosuje podstawowe zwroty grzecznościowe (*hello, thank you, sorry* itp.);
- uczestniczy w prostych sytuacjach komunikacyjnych (dialogi, scenki);
- współpracuje w grupie: słucha innych, zabiera głos;
- **pomaga innym w zrozumieniu prostych komunikatów** (gestem, słowem);
- odtwarza wierszyki, rymowanki i piosenki;
- bierze udział w zabawach językowych i działaniach grupowych;
- wyraża swoje upodobania i emocje w bardzo prosty sposób.

2. Słuchanie

Uczeń:

- rozumie bardzo proste wypowiedzi artykułowane powoli i wyraźnie;
- reaguje na bardzo proste polecenia;
- rozpoznaje znane słowa i zwroty;
- rozumie wysłuchane nazwy, słowa i bardzo proste zdania
- rozumie ogólny sens bardzo prostych wypowiedzi, nagrań audio i video, nagrań tekstów kultury (także z pomocą ilustracji, rekwizytów, mimiki i gestów);

- wyszukuje proste informacje w usłyszonym tekście;
- korzysta ze wsparcia kontekstowego (obrazy, mimika, rekwizyty).

3. Czytanie

Uczeń:

- rozpoznaje litery alfabetu;
- czyta bardzo proste wyrazy i zdania;
- rozumie ogólny sens bardzo prostych tekstów i tekstów kultury;
- wyszukuje proste informacje;
- korzysta z tradycyjnych materiałów (książeczki, słowniki obrazkowe) oraz z narzędzi cyfrowych m.in. do odkrywania znaczenia słów, sprawdzania pisowni;
- wykorzystuje teksty do **rozmowy i wspólnego działania**.

4. Pisanie

Uczeń:

- zapisuje z pamięci i ze słuchu znane wyrazy i zwroty oraz bardzo proste zdania;
- przepisuje wyrazy i zdania;
- tworzy bardzo proste teksty według wzoru:
 - informacje o sobie,
 - opisy osób i rzeczy,
 - życzenia, podziękowania, pozdrowienia;
- wypełnia bardzo prosty formularz;
- tworzy krótkie wypowiedzi w celu **budowania relacji**.

B. Zasób środków leksykalno-gramatycznych

1. Funkcje językowe i sytuacje komunikacyjne

Program zakłada, iż w trakcie nauki języka angielskiego w klasach 1-3 szkoły podstawowej uczniowie zdobędą umiejętność wyrażania w języku angielskim rozmaitych funkcji językowych w odpowiednich kontekstach sytuacyjno-tematycznych. Pod koniec klasy trzeciej uczeń powinien potrafić wyrazić większość z poniżej wymienionych funkcji:

Uczeń potrafi:

- witać się i żegnać;
- stosować podstawowe zwroty grzecznościowe
- reagować na powitanie i pożegnanie;
- uczestniczyć w prostych sytuacjach codziennych (np. w klasie, podczas zabawy).
- przedstawiać siebie i inne osoby;

- podawać bardzo proste informacje o sobie (np. imię, wiek, miejsce zamieszkania);
- odpowiadać na bardzo proste pytania dotyczące danych osobowych;
- zadawać bardzo proste pytania o inne osoby.
- zadawać bardzo proste pytania dotyczące bliskich tematów;
- odpowiadać na bardzo proste pytania według wzoru;
- reagować na pytania w przewidywalnych sytuacjach.
- formułować bardzo proste prośby;
- reagować na prośby innych;
- pytać o pozwolenie w podstawowy sposób;
- wykonywać proste polecenia i wydawać bardzo proste polecenia.
- nazywać osoby, zwierzęta, przedmioty i miejsca;
- opisywać (w bardzo prosty sposób) osoby, zwierzęta i przedmioty;
- mówić o miejscu zamieszkania, domu, klasie;
- nazywać podstawowe czynności.
- mówić o swoich zainteresowaniach i zabawach;
- mówić o codziennych czynnościach;
- mówić o czasie (np. dni tygodnia, pory dnia – w bardzo prostym zakresie);
- wyrażać bardzo proste informacje o planie dnia.
- mówić, co lubi / czego nie lubi;
- wyrażać bardzo proste uczucia i emocje;
- reagować na emocje innych w prosty sposób.
- używać języka w bardzo prostych sytuacjach życia codziennego (np. zabawa, zakupy – w ograniczonym zakresie);
- korzystać z wyuczonych zwrotów w dialogach i scenkach;
- brać udział w prostych rozmowach grupowych.
- odtwarzać rymowanki, piosenki i krótkie teksty;
- uczestniczyć w zabawach językowych, scenkach i miniprzedstawieniach;
- wykorzystywać proste teksty do wspólnego działania (np. zabawy, projekty).
- pomagać innym w zrozumieniu bardzo prostych komunikatów;
- wyjaśniać znaczenie prostych słów (np. gestem lub po polsku);
- współpracować w grupie i uczestniczyć w rozmowie;
- przekazywać ogólny sens bardzo prostych komunikatów.

2. Słownictwo

Podstawa programowa wprowadzona Rozporządzeniem ME z dnia 11 marca 2026 r., z późniejszymi zmianami, określa

zakresy słownictwa związanego z życiem codziennym w obszarach, takich jak:

- ja, informacje o mnie (np. imię, nazwisko, miejsce zamieszkania, wiek, hobby, cechy wyglądu i charakteru),
- rodzina, przyjaciele,
- miejsce zamieszkania, okolica i miejscowość,
- dom, pomieszczenia, meble, sprzęty użytku codziennego,
- artykuły spożywcze, posiłki i potrawy,
- szkoła, sala lekcyjna, przybory szkolne,
- zwierzęta i rośliny,
- czas, kalendarz, pory roku, miesiące, dni tygodnia,
- popularne zawody,
- zakupy, sklep, centrum handlowe,
- plan dnia, codzienne czynności,
- zabawy i zabawki,
- zainteresowania, sport, wakacje,
- święta i tradycje,
- samopoczucie, emocje,
- teksty kultury (np. filmy, piosenki, gry) i ich bohaterowie,

Zakresy tematyczne pozostawiają nauczycielowi możliwość dostosowania słownictwa do potrzeb i możliwości grupy i poszczególnych uczniów, w zależności od tempa pracy, liczby godzin lekcyjnych. Np. w ramach tematu *ja, informacje o mnie* można wprowadzić słownictwo opisujące części ciała, elementy ubioru i wyglądu zewnętrznego; realizując temat *czas, kalendarz, pory roku, miesiące, dni tygodnia*, można zaprezentować słownictwo dotyczące typów pogody, a także dni tygodnia, pory dnia, nazwy miesięcy i pory roku.

3. Gramatyka

Struktury gramatyczne, mające służyć wyrażaniu wymienionych powyżej funkcji i umiejętności językowych z wykorzystaniem poznanego słownictwa, to:

- odmiana czasownika *be* w czasie teraźniejszym,
- konstrukcja *there is/there are*,
- odmiana czasownika *have got*,
- czasownik modalny *can*,
- tryb rozkazujący,
- czas *Present Simple* - proste zdania o codziennych czynnościach

- czas *Present Continuous* - opisywanie czynności wykonywanych teraz (w ograniczonym zakresie)

- konstrukcja *Let's...*,
- podstawowe przyimki miejsca i czasu,
- liczba pojedyncza i mnoga rzeczowników,
- podstawowe użycie określnika *some*,
- przedimki *a* i *the*,
- zaimki wskazujące *this/that*,
- zaimki dzierżawcze,
- dopełniacz saksoński 's.

Przy wprowadzaniu i nauczaniu konstrukcji gramatycznych należy pamiętać, iż poziom myślenia abstrakcyjnego u dzieci w wieku 6-9 lat jest znikomy, zatem przyswajanie gramatyki powinno odbywać się w sposób intuicyjny, poprzez prezentowanie konkretnych struktur na dużej liczbie przykładów i powtórzeń w zróżnicowanych formach ćwiczeń (słuchanie i odgrywanie historyjek i scenek, słuchanie i wykonywanie wierszyków, piosenek itp.).

V. PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW PROGRAMOWYCH

A. Nauczanie sprawności językowych

1. Mówienie (komunikacja)

Sprawność mówienia jest wprowadzana poprzez materiał książkowy w taki sposób, aby po solidnych podstawach imitacyjno-słuchowych uczniowie mogli wykorzystać przyswojone słownictwo i proste (nieuświadomione) konstrukcje gramatyczne do tworzenia własnych wypowiedzi. Początkowa faza rozwijania sprawności mówienia u uczniów klasy pierwszej polega w przeważającej mierze na kopiowaniu gotowych wzorców wypowiedzi. Dopiero po pewnym czasie, kiedy przyswoją określony, podstawowy zasób słownictwa, mogą oni tworzyć własne wypowiedzi na podstawie wzoru, z wprowadzeniem drobnych zmian, początkowo tylko dotyczących elementów leksykalnych, a w późniejszych latach nauki – także strukturalnych.

Warto dodać, że niektórzy uczniowie na początku klasy 1. mogą potrzebować tzw. *okresu cichego (silent period)*. W czasie pierwszych kilku lub kilkunastu lekcji uczniowie ci będą słuchać, przyswajając słownictwo, reagować na polecenia nauczyciela niewerbalnie i w sposób niewerbalny okazywać zrozumienie, ale nie należy wymagać od nich wypowiadania słów lub zdań. Należy dać tym dzieciom czas na oswojenie się z rytmem lekcji, z brzmieniem języka, stopniowo stwarzając okazję do mówienia w parach i małych grupach, a dopiero później zachęcać ich do mówienia na forum klasy.

W nauce mówienia przydatne są często pacynki, które witają się z dziećmi, zadają im pytania, opowiadają o sobie, występują w scenkach. Szczególnie mniej śmiałe dzieci chętniej odpowiedzą na pytanie pacynki niż nauczyciela. Warto ustalić na początku nauki, że pacynka mówi tylko po angielsku i należy się do niej zwracać w tym języku.

Poniżej przedstawiamy kilka typowych ćwiczeń rozwijających sprawność mówienia, jakie proponujemy w kursach wydawnictwa Macmillan.

➤ **Powtarzanie krótkich, prostych wypowiedzi za nauczycielem lub nagraniem**

Uczniowie poprawnie powtarzają usłyszany zwrot, zdanie lub kilkuzdaniową, krótką wypowiedź, ćwicząc prawidłową wymowę, rytm i intonację w zdaniu oraz utrwalając konstrukcję zdaniową, której użyją w kolejnych fazach lekcji, odtwarzając wypowiedzi z pamięci lub tworząc własne wypowiedzi.

➤ **Wypowiedź polegająca na powtórzeniu usłyszanego tekstu piosenki lub wiersza** Uczniowie poprawnie powtarzają usłyszany tekst piosenki lub wiersza. Całe ćwiczenie odbywa się w stymulującej formie zabawowej, co sprzyja nabieraniu pewności siebie w posługiwaniu się językiem angielskim. Rymy lub wyraźny rytm stanowią dużą pomoc w opanowaniu tekstu.

- **Wypowiedź polegająca na uzupełnieniu usłyszanego tekstu historyjki, piosenki lub wiersza**
Uczniowie poprawnie powtarzają usłyszany tekst piosenki lub wiersza, uzupełniając go o brakujące w nagraniu fragmenty, lub zmieniają niektóre słowa i zwroty, tworząc własną wersję scenki czy własną zwrotkę piosenki lub wierszyka.
- **Wypowiedź polegająca na opisanu ilustracji**
Dzieci opisują ilustrację (pojedynczy obiekt lub scenkę), używając poznanych konstrukcji, nazw i określeń. Mogą również opisywać różnice między obrazkami, bawić się w dyktando obrazkowe w parach itp.
- **Krótkie dialogi na podstawie informacji wizualnej**
Wykorzystując znajdujące się w podręczniku obrazki lub zdjęcia, uczniowie zadają sobie nawzajem proste, łatwe do powtórzenia pytania i udzielają odpowiedzi. Przy tworzeniu własnych dialogów przydatne będą konstrukcje i słownictwo wprowadzone i utrwalone wcześniej np., w historyjce, piosence, wierszyku lub wyliczance.
- **Krótkie dialogi odnoszące się do autentycznych doświadczeń i preferencji uczniów**
Uczniowie ćwiczą zadawanie pytań i udzielanie informacji na temat własnej osoby, innych ludzi i świata zewnętrznego. Przedstawione w podręczniku wypowiedzi uczniowie odnoszą do swojego doświadczenia i budują własne. Ten typ ćwiczenia daje uczniom poczucie pewności siebie poprzez odwołanie do gotowych wzorców i jednocześnie pozwala im wyrazić treści dotyczące nich samych, tym samym dokonując personalizacji procesu uczenia się języka.
- **Proste scenki sytuacyjne**
Uczniowie odtwarzają proste scenki imitujące rzeczywiste codzienne sytuacje podczas wakacyjnych wyjazdów czy wizyt obcokrajowców, w których będą potrzebowali użyć języka angielskiego. Aby mogła zaistnieć prawdziwa komunikacja, oprócz słownictwa, dzieci muszą nauczyć się prostych zwrotów. Scenki sytuacyjne dają możliwość wielokrotnego powtarzania konkretnych zwrotów w naturalnym kontekście. Aby scenki były bardziej autentyczne i atrakcyjne dla dzieci, warto wykorzystać karty obrazkowe, pacynki na dłonie lub na palce, rekwizyty i inne materiały, a także odpowiednio zaaranżować przestrzeń w klasie.
- **Gry językowe – zgadywanki**
Uczniowie (wykorzystując rzeczywistą lukę informacyjną) próbują odgadnąć informację znaną tylko drugiej osobie, zadając odpowiednie pytania. Ten typ ćwiczenia jest zazwyczaj wysoce stymulujący dla uczniów, daje poczucie satysfakcji oraz pozwala w przyjazny sposób przećwiczyć znane już słowa z danej grupy leksykalnej oraz konkretną strukturę gramatyczną.
- **Miniwywiady (ankiety)**
Korzystając z gotowych formularzy, uczniowie przeprowadzają wywiad z pozostałymi dziećmi z klasy lub grupy, zapisując odpowiedzi w zeszytach lub na karcie pracy. W ten sposób ćwiczenie w formie *drill* nabiera charakteru kontekstowego, osadzonego w określonej tematyce. Daje ono również możliwość porównania indywidualnych odpowiedzi na tle klasy.

➤ **Inscenizacje (miniprzedstawienia i przedstawienia)**

Uczniowie w grupach ćwiczą wybrane scenki lub całe epizody z historyjek z podręcznika, utrwalając w ten sposób użyty w nich materiał leksykalny i konstrukcje gramatyczne. Odgrywanie scen umożliwia dzieciom użycie języka typowego dla sytuacji życia codziennego oraz wykorzystania ich zdolności artystycznych (przydatne będą tu rekwizyty i scenografia).

2. Słuchanie

Przez cały okres nauczania języka angielskiego, a zwłaszcza w początkowym okresie, sprawność słuchania odgrywa kluczową rolę. Początkowe ćwiczenia na słuchanie polegają głównie na wpojeniu uczniom poprawnych wzorców wymowy i intonacji, uwrażliwieniu ich na foniczną warstwę języka. W późniejszym okresie nauki stopniowo pojawiają się ćwiczenia polegające na rozumieniu fragmentów lub ogólnej treści słyszanego tekstu.

Poniżej przedstawiamy wybrane typy ćwiczeń słuchowych do realizacji w klasach I-III:

➤ **Słuchanie i niewerbalne reagowanie na polecenia**

Umiejętność tę uczniowie rozwijają, wykonując polecenia wydawane przez nauczyciela dotyczące przebiegu zajęć lekcyjnych (*do..., play..., make..., stand up, work in pairs* itp.), a także grając w rozmaite zabawy językowe, polegające na wykonywaniu czynności lub gestów na podstawie usłyszanych poleceń (*Simon says...* itp.).

➤ **Słuchanie bezzadaniowe**

Ten typ ćwiczenia można wykorzystać jako rozgrzewkę na początku zajęć, w trakcie trwania lekcji lub jako element kończący zajęcia. Proponujemy w tym celu wykorzystywać poznane wcześniej wierszyki lub piosenki, przy czym aktywne uczestnictwo uczniów w tej formie ćwiczenia nie jest konieczne. Warto także odtwarzać dzieciom ich ulubione piosenki z kursu, gdy wykonują prace plastyczne, a także podczas przerw między lekcjami lub między fazami lekcji.

➤ **Słuchanie w celu zapoznania się z poprawnymi wzorcami wymowy i intonacji**

Uczniowie słuchają poszczególnych słów lub prostych zdań, dzięki czemu oswoją się z prawidłową wymową angielskich słów, a także intonacją w zdaniu. Należy zachęcać (ale nie zmuszać) uczniów, żeby poprawnie powtórzyli poszczególne słowa czy zdania. Powtarzaniu można dodać element zabawy, np. powtarzać coraz głośniej, coraz szybciej itp.

➤ **Słuchanie w celu ogólnego zrozumienia**

Uczniowie, słuchając tekstu po raz pierwszy, starają się zrozumieć ogólny sens bajki czy opowiadania (miejsce, osoby, co się wydarzyło) i odpowiadają na pytania nauczyciela.

➤ **Słuchanie w celu znalezienia szczegółowych informacji**

Uczniowie wyszukują konkretne, proste informacje w słyszonym tekście i odpowiadają na pytania nauczyciela.

➤ **Słuchanie w celu identyfikacji właściwych obrazków oraz ich uszeregowania**

Uczniowie słuchają danego tekstu i dobierają do niego odpowiedni obrazek (kontekst sytuacyjny, bohater tekstu itp.) lub układają obrazki w odpowiedniej kolejności, zgodnie z treścią nagrania.

➤ **Słuchanie dłuższego tekstu narracyjnego**

Chociaż technika ta może wydawać się trudna dla dzieci na tym etapie nauczania, to jednak warto z niej skorzystać, korzystając podczas słuchania z pomocy wizualnych, ułatwiających uczniom zrozumienia treści. Pomocne również będą zdolności aktorskie nauczyciela.

3. Czytanie

Czytanie pojawia się w procesie nauczania z pewnym opóźnieniem (dopiero, gdy uczniowie nauczą się czytać i pisać w języku polskim, a także oswoją się z wymową języka angielskiego), warto jednak zachęcać uczniów do podejmowania prób czytania w języku angielskim. Pozwoli to po pewnym czasie na rozwinięcie indywidualnych strategii uczenia się, utrwalania materiału oraz korzystania z dodatkowych tekstów na danym poziomie (uproszczone książeczki na różnych poziomach – tzw. *readers*).

W pierwszych tygodniach nauki języka angielskiego w klasie pierwszej sugerujemy, by skoncentrować się na języku mówionym i nie wprowadzać elementów czytania, chyba że uczniowie w danej grupie wykazują taką gotowość. Warto stopniowo przyzwyczajać uczniów do słowa pisanego, pokazując na przykład obrazek z podpisem lub jednocześnie kartę obrazkową (*flashcard*) i kartę wyrazową (*word card*), rozwijając umiejętność czytania globalnego.

Kolejnym krokiem nauki czytania jest rozpoznawanie wyrazów i bardzo prostych zdań, znów najlepiej w połączeniu z ilustracją, np. z wykorzystaniem historyjek obrazkowych, komiksów. Obraz pomoże uczniom zapamiętać pisownię danego słowa, co jest szczególnie istotne ze względu na fakt, że w języku angielskim zapis graficzny słów różni się od ich formy fonicznej.

Poniżej przedstawiamy Państwu wybrane typy ćwiczeń doskonalących umiejętność czytania, które można przeprowadzić w klasach I-III:

➤ **Czytanie na głos**

W pierwszym okresie uczenia się języka czytanie głośne ma przede wszystkim na celu wykształcenie samej techniki czytania oraz wspomagania procesu przyswajania poprawnej wymowy. Należy zacząć od czytania pojedynczych wyrazów, które dzieci powinny kojarzyć z ich brzmieniem. Stopniowo dzieci uczą się czytać krótkich zdań, by na koniec I etapu edukacyjnego potrafiły czytać krótkie teksty.

➤ **Czytanie z podziałem na role**

Taka forma pracy z tekstem pozwala zaangażować większą grupę uczniów, również dzieci słabsze, bardziej nieśmiałe, którym można przydzielić mniejsze role. Zachęci ich to do aktywnego udziału w czytaniu oraz da poczucie satysfakcji. Czytanie z podziałem na role jest bardziej atrakcyjne, przez co bardziej motywuje dzieci do głośnego czytania.

➤ **Czytanie w celu dopasowania informacji**

Na podstawie przeczytanego tekstu uczniowie dopasowują informacje przedstawione w formie wizualnej (obrazek lub zdjęcie) do tekstu lub wykonują inne zadania, które sprawdzają, czy znaleźli określone informacje w tekście (mogą np. kolorować lub uzupełniać obrazek zgodnie z informacjami z tekstu).

➤ **Czytanie w celu odgadnięcia zagadki**

Na podstawie przeczytanego tekstu uczniowie próbują znaleźć rozwiązanie zagadki lub odpowiedź na pytanie. Mając takie zadanie do wykonania, dzieci chętniej przeczytają tekst, potraktują czytanie jak formę zabawy, gry czy wyzwanie.

4. Pisanie

Pisanie w omawianym okresie nauczania języka angielskiego ogranicza się do ćwiczenia pisowni pojedynczych wyrazów oraz krótkich zdań w oparciu o techniki odwzorowania gotowych modeli. Podobnie jak umiejętność czytania, pisanie (a właściwie przepisywanie w oparciu o podany wzór) powinno być wprowadzane znacznie później niż mówienie i słuchanie, i stopniowo: najpierw na poziomie pojedynczych wyrazów, a dopiero potem na poziomie prostych zdań. Zaleca się, by w I etapie nauki uczniowie poznali najpierw słowa w ich formie brzmieniowej, a dopiero potem – zapis graficzny.

Poniżej przedstawiamy Państwu wybrane typy ćwiczeń doskonalących umiejętność pisania, które można przeprowadzić w klasach I-III:

➤ **Pisanie wyrazów po śladzie**

Po okresie beztekstowym następuje faza pisania po śladzie pojedynczych liter i całych wyrazów. W Zeszytach ćwiczeń towarzyszących podręcznikom wydawnictwa Macmillan, w zadaniach, których celem jest kształcenie sprawności pisania, wykorzystano polski wzorzec liter (tzw. pisanek).

➤ **Przepisywanie wyrazów i zwrotów**

Dzieci mają podane wyrazy i rysunki. Decydują, jaki wyraz należy przyporządkować danemu rysunkowi i podpisują obrazek, przepisując wyraz.

➤ **Odwzorowanie ze zmianą elementu zdań**

Dzieci mają podany wzór prostego zdania, np. *Touch your...* oraz wyrazy, którymi można je uzupełnić, np. *head, nose, knees*. W oparciu o materiał ilustracyjny dzieci przepisują do zeszytu zdanie, uzupełniając je odpowiednim wyrazem.

➤ **Uzupełnianie krzyżówek**

Jeśli dzieci opanują już pisownię poszczególnych wyrazów, można zaproponować im np. krzyżówkę, w której zamiast definicji zamieszczone są rysunki. Uczeń na podstawie obrazków odgaduje poszczególne wyrazy – hasła krzyżówki.

➤ **Pisanie prostych zdań i krótkich tekstów na podstawie wzoru**

Uczniowie piszą samodzielnie zdanie lub kilkuzdaniowy tekst, korzystając z wzoru i z podanych

wyrazów, które mogą wykorzystać. Mogą np. opisać swoją rodzinę, swoją ulubioną zabawkę czy swój pokój.

➤ **Samodzielne pisanie prostych zdań i krótkich tekstów**

Pod koniec I etapu uczniowie mogą próbować pisać samodzielnie krótkie teksty, np. kartkę z wakacji lub życzenia świąteczne.

B. Nauczanie słownictwa

1. Ogólne techniki prezentacji słownictwa

W procesie nauczania języka angielskiego dzieci w wieku 6-9 lat należy mieć na uwadze fakt, iż materiał leksykalny jest podstawowym obszarem językowym, po którym dzieci w omawianym wieku mogą poruszać się w miarę swobodnie. Z tego powodu w początkowym okresie dominuje nauka pojedynczych słów, prostych zwrotów, a w dalszej kolejności całych zdań.

Nauczane słownictwo w tym okresie edukacyjnym nie ma charakteru abstrakcyjnego, dotyczy dziecka i jego najbliższego otoczenia, co z kolei wyznacza sposób jego prezentacji na zajęciach. Zalecane jest używanie jak największej liczby **pomocy wizualnych**, przedstawiających wprowadzane słownictwo: mogą to być plansze, karty obrazkowe, zdjęcia, plakaty, rysunki itp. W celu prezentacji nowego słownictwa warto również wykorzystać możliwości, jakie stwarzają **najnowsze technologie**, tj. tablicę interaktywną i oprogramowanie przygotowane do podręczników wydawnictwa Macmillan na platformie *Macmillan Education Everywhere*. Ponadto nauczyciel może wykorzystać jako pomoce przy prezentacji nowego materiału leksykalnego przedmioty znajdujące się w klasie (*realia*), zabawki przyniesione przez dzieci z domu, pomoce i rekwizyty wykonane przez uczniów podczas lekcji (np. *colour wheel, weather wheel, picture books, mini flashcards*). Przydatne będą także zdolności aktorskie nauczyciela i uczniów (mimika i gesty).

2. Techniki utrwalania poznanego słownictwa

Należy pamiętać, iż utrwalanie, podobnie jak wprowadzanie nowego materiału leksykalnego, musi odbywać się w atrakcyjnej formie, najlepiej **zabawy ruchowej, słownej lub pisemnej**. Wiele gier językowych służących utrwaleniu słownictwa opisanych jest w Książkach nauczyciela towarzyszącym podręcznikom wydawnictwa Macmillan. Do niektórych gier można wykorzystać karty obrazkowe i wyrazowe (gry *What's missing?, Pairs, Snap, Yes or No?, Bingo* i wiele innych), pacynki i zabawki.

Oprócz **pomocy wizualnych** oraz otaczającej dzieci **rzeczywistości** możemy w późniejszym okresie wykorzystać techniki **inscenizacji**, wspólnych **zabaw muzyczno-słownych** (np. śpiewanie poznanych wcześniej piosenek, recytowanie wierszyków i wyliczanek) oraz rosnące zdolności kopiowania graficznego obrazu słów. Warto również korzystać z rozlicznych możliwości, jakie daje rozwijająca się technologia. W celu utrwalania poznanych słów i zwrotów przydatne z pewnością będą takie rozwiązania jak oprogramowanie do każdego z kursów wydawnictwa Macmillan, różnorodne wideoklipy, animowane historyjki czy piosenki (np. do kursu *Kids Can!* edycja 2026, *Meet Tiger&Friends* czy *Join Bugs Team*), aktywności przygotowane do kursów wydawnictwa

Macmillan w serwisach tj. *Quizlet*, *Kahoot!*, a także rozmaite programy edukacyjne, zadania językowe w bezpłatnych programach czy aplikacjach.

Odpowiednie zróżnicowanie wykorzystywanych technik prezentacji i utrwalania materiału leksykalnego pozwala na uatrakcyjnienie procesu nauczania oraz stanowi element motywujący uczniów do aktywnego udziału w zajęciach.

C. Nauczanie gramatyki

W myśl założeń programowych dzieci poznają kolejne struktury gramatyczne, będące narzędziem wyrażania poszczególnych funkcji językowych, oraz wykorzystują je podczas ćwiczenia sprawności mówienia, słuchania, czytania i pisanie. Należy jednak mieć na uwadze fakt, iż przyswajanie struktur gramatycznych powinno odbywać się w **sposób nieuświadomiony** (tzn. bez wprowadzania określonych reguł gramatycznych, tzw. metodą *covert grammar teaching*), ze względu na znikome możliwości uczniów w zakresie myślenia abstrakcyjnego, szczególnie na początkowych poziomach nauczania. Podstawową techniką prezentowania i utrwalania materiału gramatycznego powinna być zatem forma ćwiczenia typu *drill*, czyli powtarzanie zwrotów lub zdań, w których wykorzystana jest konkretna struktura gramatyczna. Ćwiczenia tego typu najlepiej się sprawdzają, gdy są przeprowadzone w formie zabawy lub gry językowej, np. *chain drill*.

D. Nauczanie zintegrowane

Zajęcia z języka angielskiego w klasach 1-3 czasem prowadzone są w ramach edukacji zajęć nauczania zintegrowanego, częściej – jako odrębne zajęcia, które jednak powinny być skorelowane z pozostałymi zajęciami z zakresu edukacji wczesnoszkolnej jeśli chodzi o ogólne cele edukacyjne, treści nauczania, metody i techniki pracy na lekcji, system oceniania. Warto przypomnieć, że zajęcia językowe powinny nie tylko rozwijać sprawności językowe uczniów, ale także przyczyniać się do ich wszechstronnego rozwoju: intelektualnego, fizycznego, emocjonalnego i społecznego. Najczęściej są to informacje i umiejętności z następujących obszarów edukacji wczesnoszkolnej:

- **edukacja polonistyczna** (np. słuchanie tekstów interpretowanych artystycznie),
- **edukacja matematyczna** (np. odczytywanie liczb),
- **edukacja przyrodnicza** (np. rozpoznawanie zwierząt),
- **edukacja społeczna** (np. poznawanie siebie, budowanie relacji, wielokulturowość, szanowanie zwyczajów innych narodów, ocenianie postępowania w odniesieniu do poznanych wartości, wykorzystanie pracy zespołowej),
- **edukacja artystyczna** (np. wykonywanie przedmiotów i rekwizytów, rysowanie, wykonywanie ilustracji, śpiewanie piosenek).

E. Rozwijanie umiejętności samodzielnego uczenia się

W edukacji językowej szczególnie ważne jest stopniowe rozwijanie umiejętności samodzielnego uczenia się, podejmowania decyzji oraz poczucia **sprawczości** ucznia.

Działania podejmowane przez nauczyciela wspierają ucznia w:

- planowaniu własnego uczenia się,
- dokonywaniu wyborów,
- współpracy z innymi,
- refleksji nad własnym procesem uczenia się.

Rozwijaniu samodzielności służą m.in.:

- sprawdzanie odpowiedzi w parach lub grupach (*peer correction*),
- prowadzenie słowniczków obrazkowych,
- zapisywanie słownictwa w formie map, ilustracji, list,
- stosowanie różnych technik zapamiętywania (gry, zabawy, skojarzenia),
- wykonywanie prac projektowych indywidualnie i zespołowo,
- czytanie uproszczonych tekstów samodzielnie lub z pomocą,
- możliwość wyboru dodatkowych zadań,
- korzystanie z materiałów dydaktycznych i narzędzi cyfrowych,
- nagrywanie i odsłuchiwanie własnych wypowiedzi,
- samodzielne odkrywanie znaczeń nowych słów i sprawdzanie ich poprawności,
- pomaganie innym uczniom w zrozumieniu zadań i poleceń,
- prezentowanie efektów własnej pracy,
- podejmowanie prostych refleksji na temat własnego uczenia się (np. co już potrafię, czego chcę się nauczyć).

F. Indywidualizacja nauczania

Na każdym etapie kształcenia niezwykle ważna jest indywidualizacja nauczania, czyli dostosowanie metod, technik pracy oraz wymagań do możliwości i potrzeb uczniów, a także tworzenie warunków sprzyjających ich aktywnemu i samodzielnemu uczeniu się.

Szkoła zapewnia bezpieczne warunki oraz przyjazną atmosferę do nauki, uwzględniając indywidualne możliwości i potrzeby edukacyjne ucznia. Nauczyciel podejmuje działania mające na celu zindywidualizowane wspomaganie rozwoju każdego ucznia oraz wspiera rozwój jego samodzielności, sprawczości i motywacji do nauki.

W pracy z uczniami nauczyciel:

- uwzględnia zróżnicowanie rozwojowe, wiekowe i poznawcze uczniów,
- dostosowuje tempo pracy i stopień trudności zadań,
- umożliwia uczniom dokonywanie prostych wyborów i podejmowanie decyzji dotyczących ich uczenia się,
- wspiera rozwój kompetencji osobistych i społecznych,
- buduje atmosferę bezpieczeństwa, akceptacji i współpracy.

Nauczyciel rozpoznaje potrzeby uczniów i reaguje na nie, wspierając rozwój ich potencjału. Istotna jest współpraca z wychowawcą klasy oraz rodzicami lub opiekunami, którzy dostarczają informacji o uczniu i

wspierają jego rozwój.

Celem indywidualizacji nauczania jest możliwe unikanie porównań między uczniami i zapewnienie im osiągnięcia sukcesu edukacyjnego na ich własną miarę, zbudowanie poczucia własnej wartości i motywacji do kontynuowania nauki na kolejnych etapach.

O różnorodności uczniów należy pamiętać już na etapie planowania lekcji, a także modyfikować jej przebieg, reagując na potrzeby i możliwości poszczególnych dzieci. Poniżej przedstawiamy kilka propozycji technik i metod pracy, które mogą być przydatne:

- praca w parach lub w małych grupach, która pozwala uczniom na samodzielny wybór roli i funkcji, zgodny z ich możliwościami, zainteresowaniami itp. oraz umożliwia uczenie się od siebie nawzajem i współdziałanie (odgrywanie scenek, wykonywanie prac projektowych itp.),
- indywidualnie dobrane lub zmodyfikowane ćwiczenia na kartach pracy, w zeszytach ćwiczeń, w testach, uwzględniające możliwości uczniów (np. dzieci mające trudności z pisaniem łączą wyrazy z obrazkami, pozostałe – podpisują obrazki wyrazami przepisanyymi z ramki),
- ćwiczenia dodatkowe dla uczniów pracujących szybciej podczas lekcji,
- indywidualnie dobrana praca domowa, mająca na celu usprawnianie motoryki małej,
- zasady oceniania dostosowane do indywidualnych możliwości uczniów, przekazywanie pozytywnej informacji zwrotnej (nacisk na mocne strony i na osiągnięcia ucznia, a nie na wskazywanie i korygowanie błędów).

VI. OCENA OSIĄGNIĘĆ UCZNIA

A. Założenia pedagogiczne

Kontrola i ocena pracy ucznia stanowi istotny element procesu dydaktycznego. Informuje nauczyciela o jakości i efektywności jego działań, a rodziców – o zdobytych umiejętnościach i osiągnięciach dzieci oraz ich ewentualnych problemach. Dla uczniów natomiast jest ona czynnikiem motywującym do dalszej pracy i większego wysiłku. Wyodrębniamy trzy podstawowe funkcje kontroli i oceny:

- **funkcja diagnostyczna** – istotna dla nauczyciela – polega na zanalizowaniu przez nauczyciela własnych działań dydaktycznych pod kątem efektywności procesu nauczania oraz ich ewentualnej modyfikacji, jak również na zdiagnozowaniu przyczyn ewentualnych niepowodzeń w nauce języka u dzieci;
- **funkcja informacyjna** – istotna dla rodziców lub opiekunów – jej podstawowym celem jest bieżące informowanie rodziców o pracy i osiągnięciach dziecka w nauce języka angielskiego oraz, w razie powstałych trudności, o możliwych sposobach ich przezwyciężenia;
- **funkcja motywacyjna** – istotna dla uczniów – zachęca ucznia do bardziej efektywnej pracy, większej aktywności na lekcji, a także utrzymuje niezbędny poziom zainteresowania ucznia procesem edukacyjnym.

Nauczanie w pierwszym etapie edukacyjnym zakłada, że nauczyciel musi stworzyć takie warunki, by każde dziecko odniosło sukces na miarę swoich możliwości. Uczeń nie powinien odczuwać lęku przed ocenianiem, a także musi wiedzieć, że ma prawo do popełniania błędów i ich korygowania. Każde dziecko ma szansę zdobycia pozytywnej oceny, jeżeli nauczyciel weźmie pod uwagę nie tylko stopień opanowania materiału, lecz także zaangażowanie i wysiłek włożony w pracę, dobór form i metod oraz aktywność w podejmowaniu zadań.

B. Zasady oceniania

Wynikiem procesu oceniania powinna być rzetelna charakterystyka dziecka przeznaczona dla niego samego i rodziców, informująca o postępach ucznia oraz pracy wkładanej przez niego w naukę języka. Proponujemy następujące **narzędzia oceniania**:

- **dokumentowanie pracy ucznia** – polega na gromadzeniu prac dziecka w tzw. *portfolio*, w którym mogą się znaleźć np. rysunki, testy, ćwiczenia, karty oceny ucznia, prace projektowe;
- **karta oceny indywidualnej ucznia** – wypełniana na bieżąco przez nauczyciela i podsumowywana pod koniec I i II semestru każdego roku w formie karty osiągnięć ucznia;
- **karta osiągnięć ucznia** – opisowa ocena semestralna pracy dziecka i zalecenia nauczyciela przeznaczone dla rodziców i ucznia;

➤ **arkusz samooceny dla ucznia** – zawiera wykaz szczegółowych umiejętności zdobytych w danym okresie nauczania; uczeń ocenia, w jakim stopniu opanował poszczególne umiejętności, i dokonuje samooceny (np. zaznaczając odpowiedni rysunek, dorysowując odpowiednią buźkę, odpowiadając na pytania itp.).

W klasach 1-3 obowiązuje **ocena opisowa**, która wymaga od nauczyciela charakterystyki ucznia, jego osiągnięć edukacyjnych, aktywności, wysiłku wkładanego w naukę, a także trudności i ewentualnych niepowodzeń edukacyjnych. Ocena opisowa, w odróżnieniu od oceny wyrażonej liczbowo, pozwala przedstawić całościowo ucznia, jest bardziej zrozumiała dla rodziców i samych uczniów. Ocena opisowa powinna być stosowana na koniec semestru i roku szkolnego, a jej podstawą powinna być bieżąca ocena pracy ucznia, którą nauczyciel może zapisywać w **Karcie osiągnięć ucznia**, dokonując oceny zachowania, wiedzy i umiejętności każdego dziecka, a następnie informacje te regularnie, np. raz na miesiąc lub po zakończeniu pracy z kolejnym rozdziałem podręcznika, przekazywać rodzicom lub opiekunom (np. drogą mailową albo podczas zebrania). W karcie nauczyciel może też umieścić wskazówki dla ucznia (nad czym powinien więcej pracować, jakie zagadnienia wymagają jeszcze utrwalenia itp.).

Zachęcamy, żeby na koniec I semestru i roku szkolnego podsumować pracę każdego dziecka, wypełniając **Kartę oceny indywidualnej ucznia**. Karta opisuje nie tylko umiejętności zdobyte przez ucznia, ale także jego postawę wobec przedmiotu, wysiłek wkładany w zdobywanie wiedzy, rozwój społeczny i emocjonalny.

Dokument ten przeznaczony jest głównie dla rodziców i ucznia (o ile napisany jest językiem dla niego zrozumiałym), spełnia więc funkcję motywacyjną (zachęca dziecko do dalszej pracy i wysiłku, wskazując mu jego mocne strony i obszary wymagające większego wysiłku) i informacyjną (przekazuje rodzicom informację o wiedzy i umiejętnościach zdobytych przez dziecko, o jego rozwoju w różnych sferach, o ewentualnych trudnościach i niepowodzeniach), może też być przydatny dla nauczyciela w modyfikowaniu czy indywidualizowaniu dalszego nauczania.

Na następnych stronach przedstawiamy propozycje „Karty osiągnięć ucznia” oraz „Karty oceny indywidualnej ucznia” (dot. klasy III), które nauczyciel może zmodyfikować i dopasować do potrzeb poszczególnych grup czy uczniów oraz nauczanych w danym okresie treści.

KARTA OSIĄGNIĘĆ UCZNIA

IMIĘ I NAZWISKO UCZNIA			
KLASA SEMESTR ROK SZKOLNY			
Umiejętności i zaangażowanie w pracę			
Słuchanie			
Mówienie			
Czytanie			
Pisanie			
Słownictwo			
Testy			
Praca na lekcji			
Uwagi i zalecenia nauczyciela			
DATA 	PODPIS NAUCZYCIELA 	PODPIS RODZICA 	PODPIS UCZNIA

KARTA OCENY INDYWIDUALNEJ UCZNIA

Imię i nazwisko		Klasa				
Data	Zawsze	Zazwyczaj	Często	Rzadko	Wymaga dalszej pracy	Uwagi
Słuchanie (rozumienie wypowiedzi ustnych)						
Rozumie proste polecenia						
Reaguje na bardzo proste polecenia						
Rozumie wysłuchane nazwy, słowa i bardzo proste zdania						
Okazuje zrozumienie przez reakcje niewerbalne						
Rozumie nagrania audio i wideo, korzystając dodatkowo z ilustracji, rekwizytów, mimiki, gestów						
Znajduje informacje w wypowiedzi						
Słucha innych w rozmowie grupowej						
Mówienie, reagowanie i przetwarzanie (wypowiedzi ustne)						
Powtarza wyrazy i zdania, dbając o poprawną wymowę.						
Odpowiada na bardzo proste pytania, w tym pytania dotyczące danych osobowych.						
Zadaje bardzo proste pytania dotyczące bliskich mu tematów i spraw.						
Uczestniczy w codziennych sytuacjach komunikacyjnych, używając bardzo prostych zwrotów grzecznościowych.						
Opisuje siebie i ludzi, których zna, miejsce, w którym mieszka, swoje zainteresowania						
Formułuje bardzo proste prośby i reaguje na podobne prośby innych,						
Wyjaśnia znaczenie lub podaje odpowiednik w języku polskim bardzo prostych słów lub zwrotów z języka obcego nowożytnego i odwrotnie						
Wykorzystuje strategie niewerbalne						
Przedstawia w języku polskim ogólny sens bardzo prostego tekstu wysłuchanego lub przeczytanego w języku obcym nowożytnym.						
Czytanie (rozumienie wypowiedzi pisemnych)						
Rozumie przeczytane nazwy, słowa i bardzo proste zdania, korzystając dodatkowo z ilustracji, rekwizytów, mimiki, gestów.						
Rozpoznaje i nazywa litery alfabetu,						
Rozpoznaje najważniejsze polecenia						
Wykorzystuje przeczytane teksty oraz inne teksty kultury do rozmowy i wspólnego działania						
Wypowiedzi pisemne						
Zapisuje z pamięci i ze słuchu znane wyrazy, zwroty, bardzo proste zdania						

Potrafi dokończyć / uzupełnić krótkie zdania i proste teksty						
Pisze samodzielnie wyrazy i zwroty						
Tworzy krótkie i bardzo proste teksty tradycyjne i cyfrowe według poznanych schematów w pisemnej komunikacji bezpośredniej,						
Tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne w celu budowania relacji i współpracy z innymi;						
Tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne według wcześniejszych schematów oraz teksty użytkowe (życzenia, podziękowania, pozdrowienia, wypełnia bardzo prosty formularz)						
Wielojęzyczność i międzykulturowość						
Wie, że ludzie posługują się różnymi językami i aby się z nimi porozumieć, trzeba się tych języków nauczyć						
Rozpoznaje w swoim otoczeniu elementy różnych kultur i porównuje je						
Wyjaśnia znaczenie lub podaje odpowiednik w języku polskim bardzo prostych słów lub zwrotów z języka obcego nowożytnego i odwrotnie,						
Przedstawia w języku polskim ogólny sens bardzo prostego tekstu wysłuchanego lub przeczytanego w języku obcym nowożytnym.						

Rozwój społeczno-emocjonalny						
Aktywnie uczestniczy w zajęciach						
Wykazuje zaangażowanie i chęć do nauki						
Potrafi się skoncentrować						
Szanuje inne dzieci w klasie						
Przestrzega zasad obowiązujących w klasie						
Potrafi pracować samodzielnie						
Potrafi pracować w parach/grupach						
Potrafi ocenić swoje postępy w nauce						
Wierzy we własne umiejętności i możliwości						

VII. NAUCZANIE ZDALNE

Opracowanie: Katarzyna Komarnicka

Ze względu na to, że lekcje na odległość różnią się od tradycyjnych lekcji tradycyjnych w sali lekcyjnej, prowadząc je warto zwrócić uwagę na ich czas trwania. Maksymalny **czas takiej lekcji** to 45 minut, natomiast **optymalny** czas to 20 minut. Natomiast jeżeli nauczyciel i/lub rada pedagogiczna podejmą decyzję o prowadzeniu zajęć dłuższych niż 20 minut, warto jest przerywać je jakąś ciekawą aktywnością

Nauczanie języka angielskiego na odległość powinno realizować cele szczegółowe, które określone zostały w Podstawie Programowej wprowadzonej w życie Rozporządzeniem ME z dnia 11 marca 2026 roku. Jak wspomniano w rozdziale Cele kształcenia i wychowania, nadrzędne cele nauczania języka angielskiego w klasach 1-3 szkoły podstawowej muszą być również spójne z ogólnymi celami edukacji wczesnoszkolnej w I etapie edukacyjnym.

Bardzo ważnym aspektem jest **indywidualizacja**, o której wspomniano także w *Procedurach osiągania celów programowych*. Nauczyciel, będąc świadomym zróżnicowania grupy, powinien poznawać indywidualne potrzeby swoich uczniów, a także zwrócić szczególną uwagę na dostęp do narzędzi ułatwiających naukę na odległość – należy pamiętać o tym, że nie każdy uczeń ma do nich dostęp, a nie każdy rodzic jest biegły w obsłudze komputera czy wybranych przez nauczyciela narzędzi edukacyjnych. Zdarzają się również sytuacje, w których rodzic nie jest chętny do udzielania pomocy lub po prostu nie jest w stanie pomóc dziecku ze względu na zobowiązania zawodowe lub rodzinne. Z tego powodu nauczyciel powinien pamiętać, że ważną rolę odgrywa również kontakt z wychowawcą klasy, który może dostarczyć nauczycielowi niezbędnych informacji na temat sytuacji rodzinnej ucznia.

Ze względu na to, że lekcje na odległość różnią się od tradycyjnych lekcji tradycyjnych w sali lekcyjnej, prowadząc je warto zwrócić uwagę na ich czas trwania. Maksymalny **czas takiej lekcji** to 45 minut, natomiast **optymalny** czas to 20 minut. Natomiast jeżeli nauczyciel i/lub rada pedagogiczna podejmą decyzję o prowadzeniu zajęć dłuższych niż 20 minut, warto jest przerywać je jakąś ciekawą aktywnością.

Należy również pamiętać, że w nauczaniu dzieci w młodszym wieku szkolnym, obecność, wsparcie i rola nauczyciela są bardzo ważne, dlatego, w miarę możliwości, warto jest przeprowadzać lekcje na odległość **łączyć się z uczniami na żywo**, korzystając z platform do tego przeznaczonych (np. z tych, które zostały wymienione w części *Narzędzia pracy*). Pracując z uczniami w I etapie edukacyjnym nauczyciel powinien być dobrze widoczny, aby wspomagać się gestami podczas prowadzenia lekcji językowych czy ilustracjami i kartami obrazkowymi. Taka forma kontaktu z uczniami zdecydowanie ułatwi nauczycielowi pracę, a uczniom naukę języka angielskiego.

METODY NAUCZANIA

Nauczanie języka angielskiego na odległość uczniów we wczesnym wieku szkolnym jest nie lada wyzwaniem, dlatego też nauczyciel, wybierając metody nauczania powinien mieć na uwadze możliwości i charakterystyczne cechy rozwojowe tej grupy wiekowej. Należy również pamiętać o tym, że metody stosowane podczas zajęć tradycyjnych w klasie, nie zawsze sprawdzą się podczas lekcji online. Bez względu na formę nauczania, sprawności mówienia, rozumienia i słuchania powinny być jednak traktowane w sposób priorytetowy.

Osiągnięcie celów dydaktycznych wymaga od nauczyciela wyboru i zastosowania odpowiednich metod nauczania. Poniżej przedstawiamy wybór metod, dzięki którym, podczas nauczania zdalnego, możliwa będzie realizacja celów szczegółowych, określonych w podstawie programowej.

1. Metoda audiolingwalna

W tej metodzie nauka polega na wielokrotnym powtarzaniu (ćwiczenia typu *drill*), zapamiętywaniu i utrwalaniu materiału, co może być bardzo przydatne podczas nauki na odległość. Zadaniem nauczyciela jest dostarczanie uczniom bodźców, które skłonią dzieci do powtarzania danych fraz komunikacyjnych, np. nauczyciel zadaje pytanie, a wybrany uczeń na nie odpowiada. Następnie uczeń zadaje kolejne pytanie koledze/koleżance. Pytania można zilustrować odpowiednimi kartami obrazkowymi.

{nauczyciel pokazuje kartę obrazkową przedstawiającą piłkę}

Nauczyciel: Is it a ball?

Dziecko A: Yes, it is/ No, it isn't.

{nauczyciel pokazuje kartę obrazkową przedstawiającą lalkę}

Dziecko A: Is it a doll?

Dziecko B: Yes, it is/ No, it isn't.

Dzięki tej metodzie uczniowie pracują również nad poprawnością gramatyczną, która będzie miała spore znaczenie w kolejnym etapie edukacyjnym.

2. Total Physical Response (Metoda reagowania całym ciałem)

TPR to metoda, która w znacznym stopniu rozwija umiejętność słuchania i rozumienia, a dodatkowo pozwala zaspokoić silną i naturalną potrzebę ruchu u dzieci w klasach 1–3. Stosując TPR podczas zajęć zdalnych unikniemy znużenia, które może być spowodowane dużą ilością czasu spędzaną przed komputerem, smartfonem lub tabletem, a także zredukujemy stres związany z nauką na odległość. W polecenia wydawane dzieciom warto wplatać elementy humorystyczne, co może pozytywnie wpłynąć na motywację dzieci oraz na wcześniej wspomnianą redukcję stresu. Przykładem zabawy z wykorzystaniem tej metody, jest np. modyfikacja zabawy *Simon says...* czyli *Tiger/Colin says...*, .

Nauczyciel: Tiger says high five! (wszyscy uczniowie przybijają wirtualną piątkę z maskotką, która prowadzi lekcję wraz z nauczycielem).

Nauczyciel: Colin says stand up! (wszyscy uczniowie wstają)

3. Metoda projektu

Stosując metodę projektu nauczyciel daje swoim uczniom szansę na praktyczne wykorzystanie wiedzy i umiejętności. Dzięki tej metodzie dzieci uczą się samodzielnego podejmowania decyzji i planowania swojej pracy, co jest istotne podczas nauki zdalnej. Ponadto, uczeń staje się

ekspertem, co wpływa pozytywnie na jego motywację wewnętrzną – wykazuje zdecydowanie większą aktywność, a nauczyciel jest jego doradcą i dyskretnym przewodnikiem. Jego rolą jest śledzenie i identyfikowanie potrzeb uczniów, pomoc w planowaniu działań, a ingerowanie w pracę dzieci tylko wtedy, gdy zaistnieje taka potrzeba. Jednocześnie praca nad projektem pozwala zminimalizować rutynę dydaktyczną. Przykładem pracy projektowej może być stworzenie klasowego albumu zabawek, przy okazji omawiania tematu *Toys*). Zanim uczniowie przystąpią do pracy nauczyciel powinien wyjaśnić, jak należy umieścić zdjęcia swoich zabawek w wirtualnym albumie. W tym celu może np. nagrać filmik instruktażowy lub opisać kolejne czynności. Następnie uczniowie zamieszczają na wspólnej wirtualnej, tablicy utworzonej przez nauczyciela (np. na Padlecie) zdjęcia swoich ulubionych zabawek i je podpisują. Taki projekt może być punktem wyjścia do kolejnych lekcji.

4. Podejście komunikacyjne

W tej metodzie język angielski traktowany jest przede wszystkim jako narzędzie do efektywnej komunikacji. Główny nacisk stawiany jest na interakcję w języku angielskim oraz na aktywne uczestnictwo uczniów w zabawach i grach językowych czy rozmowach. Przykładem ćwiczenia z zastosowaniem tej metody jest aranżowanie scenek z życia codziennego, np. *W restauracji*:

Dziecko 1: Can I have some chicken and cabbage, please?

Dziecko 2: Yes, of course. Here you are.

Podczas zdalnego nauczania warto jest korzystać z różnych metod – powinny się one wzajemnie uzupełniać. Wybór metod i technik nauczania będzie zależał od wielu czynników, m.in. od postawionych celów, czasu trwania zajęć i treści, jakie nauczyciel zamierza przekazać, a także od możliwości technologicznych nauczyciela i uczniów.

NARZĘDZIA PRACY

Lekcje na odległość mogą być prowadzone na różne sposoby, w zależności od możliwości i zasobów technologicznych nauczyciela i uczniów. Punktem wyjścia dla nauczyciela będzie organizacja pracy oraz komunikacja z uczniami.

Poniżej przedstawiamy kilka przydatnych narzędzi, które ułatwią nauczycielowi kontakt z dziećmi i ich rodzicami oraz naukę języka angielskiego w I etapie edukacyjnym. Należy również pamiętać, że wydawnictwo Macmillan udostępnia nauczycielom **oprogramowania do tablic interaktywnych**, co jest dużym ułatwieniem w prowadzeniu lekcji na odległość – wystarczy udostępnić pulpit w lekcjach na żywo i nauczyciel może wykorzystywać to samo narzędzie, z którego korzystał podczas lekcji w klasie.

1. Lekcje na żywo

Wybrane platformy, dzięki którym nauczyciele mogą przeprowadzać lekcje łącząc się ze swoimi uczniami na żywo:

- **Microsoft Teams** – www.teams.microsoft.com – to aplikacja do współpracy, która pomaga uporządkować pracę klasy. W MS Teams nauczyciel ma możliwość m.in. utworzenia zespołu (klasy), zaplanowania zajęć, zadawania i oceniania różnych zadań, a także nagrywania lekcji i udostępniania pulpitu.

- **Zoom** – www.zoom-video.pl – kolejna platforma, która ułatwi nauczycielowi kontakt z uczniami. Zoom umożliwia m.in. nagrywanie spotkań czy organizowanie lekcji z możliwością pracy grupowej.

2. Lekcja bez konieczności łączenia się z uczniami

Na wstępie należy zaznaczyć, że nauczanie jest pracą **nauczyciela z uczniami** i jest procesem możliwym pod warunkiem, że uczestniczą w nim zarówno uczniowie jak i nauczyciel. Niestety, może zdarzyć się tak, że nauczyciel lub dzieci nie będą mieli możliwości łączenia się na żywo. W takiej sytuacji istnieją inne rozwiązania – nauczyciel może zamieszczać lekcje na **wirtualnych tablicach** odpowiednio je organizując. Takie wirtualne tablice dają szereg możliwości – można zamieszczać na nich m.in. linki do piosenek lub pliki dźwiękowe, krótkie filmy np. z instrukcjami do ćwiczeń, zdjęcia, notatki, a także tworzyć w ten sposób całe lekcje:

- **Padlet** – www.padlet.com,
- **Linoit** – www.linoit.com,
- **Trello** – www.trello.com,
- **Wakelet** – www.wakelet.com.

Dodatkowo nauczyciel może też stworzyć wirtualną tablicę po to, by uczniowie mogli na niej zamieszczać swoje prace, tworząc np. klasowy projekt (przykład takiego projektu znajduje się w części Metody nauczania). Wystarczy dać uczniom możliwość edytowania tablicy. Warto jednak wcześniej zapoznać się dobrze z takim narzędziem, aby móc poinstruować uczniów i/lub ich rodziców, w jaki sposób mogą na niej zamieszczać prace.

Link do wirtualnych tablic można przesłać rodzicom za pośrednictwem e-dziennika lub, jeśli szkoła używa dzienników tradycyjnych, za pośrednictwem komunikatora wybranego przez szkołę do kontaktu z rodzicami i opiekunami.

Należy pamiętać, że pracując w ten sposób, nie należy zapominać o kontakcie z uczniami na żywo (oczywiście w miarę możliwości), choćby przy wykorzystaniu dostępnych komunikatorów. Kontakt twarzą w twarz pozwoli podtrzymać i budować wzajemne relacje oraz zapewnić uczniom kontakt z rówieśnikami.

3. Narzędzia do tworzenia treści nauczania

W internetowej przestrzeni istnieje wiele praktycznych narzędzi, które ułatwią nauczycielowi realizację lekcji prowadzonych zdalnie. Warto jest jednak wybrać takie narzędzia, które uczniowie znają z lekcji w klasie lub są łatwe w obsłudze zarówno dla uczniów jak i dla rodziców. Dlatego indywidualizacja nauczania wspomniana we wstępie do tego rozdziału jest tak ważnym elementem działań nauczyciela. W I etapie edukacyjnym nauczyciel powinien ograniczyć ilość wybieranych narzędzi w myśl zasady „**mniej znaczy więcej**” lub „**liczy się jakość, nie ilość**”.

Poniżej przedstawiamy wybrane narzędzia do tworzenia treści nauczania, które umożliwią nauczycielowi realizację celów szczegółowych. Nauczyciel może je wykorzystywać zarówno podczas lekcji na żywo, jak i podczas lekcji bez konieczności łączenia się z uczniami:

- **Quizlet** – www.quizlet.com – to narzędzie do nauki m.in. słownictwa. Nauczyciel może stworzyć swoje zestawy lub wykorzystać te, które zostały stworzone przez innych użytkowników. Wydawnictwo Macmillan przygotowało zestawy słownictwa do swoich podręczników. Quizlet umożliwia również pracę w grupie.

- **Wordwall** – www.wordwall.net – pozwala w prosty i intuicyjny sposób stworzyć własne materiały interaktywne, m.in. testy, ćwiczenia typu *Połącz w pary*, krzyżówki, ćwiczenia polegające na porządkowaniu słów w zdaniu. Nauczyciel może również edytować istniejące już ćwiczenia i dostosować je do własnych zajęć i swojego stylu nauczania.
- **Quizizz** – www.quizizz.com – to kolejne narzędzie umożliwiające nauczycielowi tworzenie swoich quizów lub korzystanie i/lub edytowanie istniejących, stworzonych przez innych użytkowników.
- **Kahoot** – www.create.kahoot.it – to narzędzie dające możliwość tworzenia własnych quizów, ankiet czy np. ćwiczeń na dopasowywanie odpowiedzi, jak i korzystania z już istniejących zasobów. Uczniowie mogą brać udział w grze za pomocą smartfonów, tabletów (instalując aplikację) lub korzystając z komputera.
- **Edpuzzle** – www.edpuzzle.com – to narzędzie do tworzenia interaktywnych filmów. Nauczyciel może korzystać z szerokiej bazy filmów, a następnie spersonalizować wybrany film, dodając np. ścieżkę dźwiękową czy różnego typu pytania.
- **Socrative** – www.socrative.com – z pomocą tego narzędzia nauczyciel może zorganizować głosowanie, grę czy test online, a nawet otrzymać informację zwrotną na temat poziomu zrozumienia zagadnień z lekcji przez uczniów.
- **LearningApps** – www.learningapps.org – narzędzie służące do wykonywania ćwiczeń z uczniami lub sprawdzania ich wiedzy. Nauczyciel może tworzyć ćwiczenia interaktywne, korzystając z szablonów lub wykorzystać gotowe, ćwiczenia, udostępnione przez innych użytkowników.. Nauczyciel ma również możliwość zakładania klas i tworzenia kont dla uczniów.
- **Genially** – www.genial.ly – z pomocą tej platformy nauczyciel może przygotować gry edukacyjne i prezentacje zawierające elementy interaktywne.

Warto również wspomnieć, że większość z wymienionych wyżej narzędzi umożliwia nauczycielowi monitorowanie postępów uczniów czy sprawdzenie wykonania zadania.

SCENARIUSZE LEKCJI ZDALNYCH

Planując lekcje online warto jest również zwrócić uwagę na to, z jakich materiałów nauczyciel korzystał podczas przygotowywania lekcji tradycyjnych – w klasie. Aby lekcja przeprowadzana na odległość była udana, wcale nie trzeba szukać wielu nowych rozwiązań – wystarczy użyć tego, co już się posiada w swoich zasobach, lub co udostępnia wydawnictwo Macmillan, oraz wykorzystać potencjał platform czy aplikacji, np. tych wymienionych w punkcie trzecim tego rozdziału: korzystając z gotowych ćwiczeń lub tworząc nowe, dopasowane do potrzeb swoich i swoich uczniów.

Poniżej przedstawione zostały dwa różne rozwiązania, które pomogą zrealizować nauczycielowi lekcje tradycyjne w formie lekcji online.

1. Lekcja z koniecznością łączenia się z uczniami na żywo

Prowadząc lekcje na żywo warto jest wykorzystać **materiały wspomagające** do kursów: karty obrazkowe, karty obrazkowe do historyjek, karty wyrazowe, maskotki, oprogramowanie do tablic czy gotowe zestawy do kursów w aplikacji Quizlet.

Warto również zwrócić uwagę na to, że czasami wystarczy drobna modyfikacja gotowego scenariusza z książki nauczyciela, by przenieść lekcję do świata online, np.

- do prezentacji słownictwa nauczyciel może wykorzystać fiszki z aplikacji Quizlet,
- do ćwiczeń z klasyfikacją np. produktów żywnościowych nauczyciel może wykorzystać odpowiedni szablon ćwiczenia na platformie Wordwall,
- do zabaw typu *True/False* nauczyciel może stworzyć quiz na platformie Quizizz.

Podczas nauczania zdalnego należy pamiętać o standardowych elementach lekcji: o przedstawieniu uczniom celu lekcji, , rozgrzewce językowej, części wprowadzającej i głównej lekcji oraz o jej podsumowaniu.

2. Lekcja bez konieczności łączenia się z uczniami na żywo

Wydawnictwo Macmillan do kursów *Join Bugs Team*, *Meet Tiger and Friends* stworzyło **ramowe scenariusze lekcji zdalnych**, które znajdują się w serwisie staffroom.pl. Jest to zestaw ośmiu scenariuszy lekcji, które mają za zadanie ułatwić nauczycielowi opracowywanie zajęć w wariacie bez konieczności łączenia się z uczniami na żywo za pomocą wideo.

Tak zaadaptowane scenariusze wystarczy przesłać rodzicom uczniów. Dzieci, samodzielnie lub przy pomocy rodzica, pobierają pliki, oglądają filmy umieszczone na kanale YouTube wydawnictwa Macmillan i odsyłają do nauczyciela wykonaną pracę.

Nauczyciel może przesłać uczniowi scenariusz lekcji w takiej formie, w jakiej został przygotowany (Word) za pośrednictwem e-dziennika lub pocztą elektroniczną, albo przygotować lekcję na wirtualnej tablicy, np. na Padlecie. poprzez umieszczenie na niej odpowiednich linków do ćwiczeń i zapisanie poleceń.

Nauczyciel z powodzeniem może wykorzystać ramowe scenariusze lekcji zdalnych podczas prowadzenia zajęć na żywo.

Data:

Rozdział:

Lekcja:

LESSON 5 – Poznajemy kolejne nowe słowa.

Zanim zaczniesz lekcję angielskiego, przygotuj swój **podręcznik** i **zeszyt ćwiczeń**. Jeśli Twoje książki zostały w szkole, nie martw się – dostępne są w wersji elektronicznej na stronie <https://anglistaonline.macmillan.pl/>. Nagrania do podręcznika znajdziesz tu: <https://www.macmillan.pl/strefa-ucznia>. Będą Ci potrzebne podczas lekcji.

DODATKOWO: przygotuj minikarty z lekcji 1 i obrazki zadane na poprzedniej lekcji.

Hello 😊 How are you today?

Are you ready for some new words? Let's start!

1. **ROZGRZEWKA:** poproś rodzica, aby odtworzył piosenkę na powitanie *It's time for English now track xxx*. Spróbujcie ją razem zaśpiewać, wykonując odpowiednie gesty.
2. **ŁAMANIE JĘZYKOWY:** otwórz **podręcznik** na str. **xxx (Lesson 4)** i spójrz na ćw. 4 i powiedz, co widzisz na obrazku. Poproś rodzica, aby odtworzył nagranie *Bugs Twister track xxx*. Spróbuj powiedzieć zdanie razem z nagraniem. **Can you say it fast?** Spróbuj powiedzieć łamaniec językowy bez nagrania, coraz szybciej 😊
3. **WPROWADZENIE SŁÓW:** spójrz na zdjęcia w zad. 1 w lekcji 5 str. **xxx**. i powiedz, co widzisz. Poproś rodzica, aby odtworzył nagranie **track xxx**. Słuchaj i pokazuj kolejne zdjęcia. Posłuchaj nagrania jeszcze raz, poproś, aby rodzic zatrzymywał je po kolejnych słowach / zdaniach i powtarzaj za nagraniem.
4. **ZABAWA ZE SŁOWAMI:** pokazuj losowo zdjęcia w zad. 1 i mów słowa: czasem pasujące do zdjęcia, a czasem nie. Zadaniem rodzica jest mówić Yes albo No. **Well done!**
(Unit 4 – zabawa ruchowa na czynności)
5. **WIERSZYK MUZYCZNY:** spójrz na zad. 2 w **podręczniku (str. xxx)** i powiedz, co na nich widzisz, używając angielskich słów. Poproś rodzica, aby odtworzył wierszyk **track xxx** i wykonaj zadanie 2 (**U4 - wybierz właściwy obrazek**). Posłuchaj nagrania jeszcze raz: tym razem spróbuj mówić wierszyk razem z nagraniem. Spróbujcie pokazać część wierszyka za pomocą gestów 😊
6. **GRA:** przygotuj minikarty **ze zwierzętami** i rysunki przygotowane na dzisiejszą lekcję. Ułóżcie karty i rysunki w dwóch stosach. Losuj po jednej karcie z każdej grupy i próbuj powiedzieć zdanie, które je łączy, np. **U4: A (monkey) can climb.**
7. **ĆWICZENIA:** otwórz **zeszyt ćwiczeń** na str. **xxx (Lesson 5)**. Spróbuj wykonać ćwiczenia w Lekcji 5. Jeśli Cię to nie rozprasza, w tle słuchaj wierszyka **track xxx** lub piosenki z poprzedniej lekcji **track xxx**.
Ready? Excellent!

Drogi rodzicu,

Wykonane ćwiczenia z **zeszytu ćwiczeń** **chciałbym/chciałabym** zobaczyć. Zrób proszę zdjęcie lub skan wykonanych zadań i przyslij proszę na mój adres email: **xxx**

Zadania dodatkowe:

- **Student's Practice Kit** (kod dostępu w **zeszycie ćwiczeń**)
- **Quizlet** <https://quizlet.com/MacmillanPolska/folders/bugs-team-1/sets>

Istnieje też inne rozwiązanie – nauczyciel może **nagrywać lekcje**, a następnie udostępniać je swoim uczniom jako film. Warto jest jednak aktywizować uczniów i zachęcać ich również do samodzielnej pracy, np. prosząc, by po obejrzeniu nagranej lekcji spróbowali wykonać zestaw ćwiczeń, który nauczyciel również wysyła, dając wybór, które ćwiczenia chcą wykonać.

MOTYWACJA

Motywacja i zaangażowanie uczniów jest jednym z problemów dydaktyki nauczania zdalnego. Na motywację do uczenia się języka angielskiego na odległość wpływa wiele czynników m.in. organizacja zajęć i ich przebieg, na który mają wpływ zarówno uczniowie, jak i nauczyciel.

Nauczanie zdalne wymaga od uczniów w wieku wczesnoszkolnym wysokiego poziomu motywacji, dlatego poniżej przedstawiamy kilka **czynników wspierających motywację** oraz **proponowane działania** ze strony nauczyciela:

- **docenianie dobrych praktyk** – nauczyciel docenia to, że uczniowie wykonują ćwiczenia interaktywne w terminie. Uczniowie, którzy nie dotrzymali terminu, zobaczą, że ich koledzy i koleżanki to robią i dzięki temu zostaną zachęceni do dobrej praktyki,
- **zauważanie pozytywnych zmian** – nauczyciel zauważa zmiany, np. to, że zazwyczaj nieśmiali uczniowie stają się bardziej aktywni podczas lekcji lub że coraz więcej uczniów odsyła zadania w terminie,
- **zainteresowania uczniów** – nauczyciel, planując lekcje, powinien brać pod uwagę również zainteresowania uczniów. Warto jest zapytać uczniów, czego chcieliby się nauczyć na najbliższych lekcjach,
- **planowanie zabaw** – zabawa jest podstawą aktywności dzieci w wieku wczesnoszkolnym, i dlatego zabawa powinna też pojawić się podczas nauczania zdalnego. Warto do tego wykorzystać platformy i aplikacje, które dają wiele możliwości: stwarzają idealne warunki do nauki, wprowadzając przyjazną atmosferę podczas zajęć językowych oraz wspierają proces nauczania-uczenia się, łącząc przyjemne z pożytecznym,
- **dostosowanie do potrzeb i możliwości uczniów** – nauczyciel może umożliwić uczniom wybór ćwiczeń do wykonania, np. *Wybierz dwa z czterech ćwiczeń*. Dzięki temu uczniowie nie będą czuli się obciążeni, a dodatkowo będą mieli wpływ na to, czego się uczą,
- **dbanie o dobre relacje** – nauczyciel nie powinien zapominać o tym czynniku zwłaszcza w sytuacji nadzwyczajnej, jaką jest nauczanie na odległość. Ograniczenie kontaktu z rówieśnikami i izolacja od środowiska szkolnego, mogą wpłynąć na emocje, które mogą pojawić się u uczniów w trakcie zajęć, dlatego nauczyciel powinien być przygotowany na elastyczne reagowanie na nie. Nauczyciel powinien być otwarty na rozmowy o przeszkodach i trudach, z którymi mierzą się dzieci w trakcie lekcji zdalnych, dlatego warto poświęcić kilka minut lekcji na to, by dowiedzieć się, co słychać u uczniów, jak sobie radzą czy nawet czego nowego ostatnio się nauczyli (niekoniecznie muszą być to rzeczy związane ze szkołą). Należy pamiętać, że dziecko skoncentrowane na sytuacji kryzysowej i żyjące w oderwaniu od aktualnej sytuacji życiowej, nie będzie w stanie skupić się na treściach językowych.

ZAANGAŻOWANIE RODZICÓW I OPIEKUNÓW

Rola rodziców i opiekunów w procesie nauczania tradycyjnego jest znacząca, natomiast w procesie nauczania zdalnego jest jeszcze bardziej istotna. **Współpraca** nauczyciela i rodziców jest podstawą sukcesu edukacyjnego dziecka, dlatego przedstawiamy rozwiązania, które pomogą nauczycielowi w zaangażowaniu rodziców w proces nauczania:

1. **Stwarzanie możliwości wspólnej nauki** – nauczyciel proponuje wspólną naukę, np. dziecko uczy rodzica nowego słownictwa z lekcji lub piosenki np. w wersji *guided singing* – dzięki temu dziecko utrwała materiał, a dodatkowo pogłębianą jest więź między rodzicem a dzieckiem,
2. **Dbanie o pozytywne relacje** – należy pamiętać także o tym, że nauczyciel powinien budować dobre relacje z rodzicami swoich uczniów. Dlatego zachęcamy do nawiązywania kontaktu z rodzicami i opiekunami dzieci poprzez e-dziennik, pocztę elektroniczną czy inne narzędzia wykorzystywane do komunikacji. To właśnie codzienne działania rodziców i opiekunów takie jak okazywanie wsparcia i zachęty są dla dzieci ogromną motywacją do nauki.
3. **Uczestniczenie w procesie nauczania** – przygotowane przez wydawnictwo Macmillan ramowe scenariusze lekcji zdalnych mają na celu wsparcie i odciążenie rodziców i opiekunów podczas nauki zdalnej. Jednak rodzic wspiera procesie nauczania dziecka, choćby poprzez włączenie odpowiedniego nagrania lub przestania wykonanego przez dziecko zadania.

Warto również pamiętać, że rodzice i opiekunowie na co dzień mierzą się również z obowiązkami zawodowymi czy opiekuńczymi wobec innych dzieci, dlatego nie zawsze są w stanie włączyć się w proces nauczania dziecka. Taką sytuację nauczyciel powinien zrozumieć, a dziecko i jego rodzinę wspierać, choćby rozmową o trudach, z którymi mierzą się w sytuacji kryzysu – konieczności przejścia na zajęcia online.

Bibliografia:

1. Podstawa programowa kształcenia ogólnego, Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. z późniejszymi zmianami.
2. *Integralny plan pracy dydaktyczno-wychowawczej dla klasy 1, Scenariusze lekcji Semestr 1*, K. Chłopecka, M. Duda, K. Wojtczak, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1999.
3. Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, Poz. 803, Warszawa 2014 r.
4. *Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży*, red. M. Żebrowska, PWN, Warszawa 1977.
5. *Program nauczania języka angielskiego*, E. Skiba, A. Wieczorek, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 2000.
6. *Rozwój psychiczny dziecka*, F. L. Ilg, L. Bates Ames, S.M. Baker. GWP, Gdańsk 2007.
7. *Teaching English to Children. From Practice to Principle*, red. Ch. Brumfit, J. Moon i R. Tongue, Longman, Warszawa 1997
8. *Indywidualizacja nauczania a edukacja wczesnoszkolna*, Jolanta Rafał-Luniewska (materiał wykorzystany na kursie e-learningowym pt. „Rozpoznawanie ryzyka dysleksji” www.ore.edu.pl/uczen-ze-specjalnymi-potrzebami-edukacyjnymi/4367-ryzyko-dysleksji-specyficzne-trudnosci-w-uczeniu-sie)
9. Encyklopedia PWN, definicja terminu *nauczanie*:
<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/nauczanie;4009279.html>
10. *Metodyka nauczania języków obcych w kształceniu zintegrowanym*, M. Pamuła, Fraszka Edukacyjna, 2009
11. Pyżalski, J. (red.) (2020). *Edukacja w czasach pandemii wirusa COVID-19. Z dystansem o tym, co robimy obecnie jako nauczyciele*, Warszawa: EduAkcja